

mpkslas • menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1974 METAI

KOVO MEN. 2 D. / MARCH 2, 1974

PART TWO — Nr. 52 (9)

Šiame numery

Suaugusių žaidimai.
Varžybos, triumfas ir kovos
šūkis.

Dešimtmetis be Ivošiškio.
Ar lietuvių kultūra maskoliška?
Francis Ponge eilėraščiai.
Pokalbis su Dariu
Lapinsku.
Antro kaimo spektakliai.
Kaukių baliui ruošiantis.
Pagrėbstai.
Spygliai ir dygliai.

Kertinė paraštė

SUAUGUSIŲ ŽAIDIMAI

Mielai stebėti taiklingai žaidžiančius vaikus. "Kokie jie gražūs, tie mūsų mažyliai, kokie šaunūs", atsidūsta tėveliai. "Kokia vis dėlto džiugi vaikystė".

Nuo vaikų iki suaugusių neilgas kelias. Ir suaugę turi savo žaidimus, deja, dažniausiai įstatytus į paaukuotus rimties rėmus. Čia viską gaubia ypatingumo aureolė. Ir dėl to retai išgirstame entuziastišką susižavėjimą: "Kokie jie gražūs ir šaunūs. Koks vis dėlto pulkus suaugusių gyvenimas".

O iš tiesų, ne tik vaikai, bet ir suaugę nusipelnė dažnesnio pritarimo ir paskatinimo. Jei ne entuziastingų žodžių, tai bent šiltų žygsnių. Dėmesys yra reikalingas jų veiklos šilumai palaikyti.

Ypač kultūros dirvose prasminga pagarba bei įvertinimas sudaro sąlygas tęstinumui ir pažangai. Kai nėra atgarsio, veikla pavirsta rutina. Išgali vėsi atmosfera. Darbai atliekami tik "iš pareigos". Polėkiai nuaplaukia su pavasario ūžu. Bendradarbiavimą užgula nepasitinkėjimas, skepticizmas, netgi paniekia tiems, kurie dar turi šiek tiek vaikiško entuziazmo. Bet blogiausia, kai tolerantiška dėmesį pakeičia puikybės nuotaikos.

Išminkime, kad ir tokį pavyzdį. Vyksta susirinkimas lituanistinio auklėjimo reikalais. Prelegentas jausmingai šneka apie lietuvių kultūrinių vertybių ugdymą jaunimo tarpe. Vieni klausosi susikaupę, kiti gano avelas lubų ir sienų plotuose. O keli klausytojai, pasipuošę išmoningomis grimasomis, nerimauja kėdėse. Iš jų veidų taip ir lenda sakiniai: "Tegu anas sau mala. Mūsų nuomonės joms niekad nepakeis. Mes geriau žinome, kas yra lituanistika". Paskaitai pasibaigus, vienas iš tų gudruolių zovada nuskuba prie pasikaitininko: "Tamstyte, neblogai pakalbėjote, bet kažkaip keistai. Mes gi čia susirinkome svarstyti lietuviybės išlaikymo problemų, o jūs vis apie tą kultūrą".

Antai žymus publicistas rašo apie žymų, jau mirusių išsivijusių literatų. Gražiai, išsamiai rašo. Mielai skaityti. Tik vienas dalykas ne-

ramina — rašančiojo priekaištingas tonas. Autorius guldė galvą už velionio ir, aišku, savo kultūrinę bei visuomeninę poziciją ir čia pat ironišku aštrumu puola tuos, kurie dėl savo "bukumo" ar "atžagareiviškumo" nesiteikė tos pozicijos suprasti. Paradoksiškai atrodė, kai savi širdies ir gėrio principai yra ginami su publicistine kuoka. Atseit, sau — šimtaprocentinė pagarba, o kitiems — tik lazda.

Viename pavergtos Lietuvos savaitraštyje darbsti bibliotekininė pasakoja, kaip pas ją ateina žmonės teirautis, ar ji neturinti knygų apie indėnus, detektyvus, jūrinius ir pan. Bibliotekininkei atrodė, kad tokie žmonės yra labai siauro akiračio, jie nieko kito neskaity, tik nuotykių knygas. Bibliotekininkei jų nemėgsta. Kas kita su tais, kurie skaito poeziją ir filosofiją. Tai jau melynų kraujo bajorai, su plačiu akiračiu, su gelme, su visais protavimo atributais. Ir vėl gaunasi paradoksas: kultūringa bibliotekininke, užkietėjusi savo meileje humanitarinei kultūros pusei, paprasčiausiai praranda bet kokią pakantą kito sukirpimo žmogui. Ir vadink ją inteligente?!

Tuose pavyzdžiuose matome neišdylančią žmonijos ydą (lengvai pavirstančią žiaurios netolerancijos liga) — bet kuria kaina ginti savo dvasinį tereną ir ignonuoti arba net smerkti kitos rūšies polėkius. Tik todėl romantiški poetai dažnai niekina pragmatiškus realistus. Realistai savo ruožtu šaiposi iš švelniaiseliu rykių. Tariaimi liberalai žurnalistai verkšlena dėl mūsų visuomenės "atžagareiviškumo". Tuo tarpu uolūs politikai ir visuomenininkai mano, kad tik jų veikla, verta banketo kalorijų ir laurų vainiko, o visokie kultūriniai žaidimai — tai tik tautinių minėjimų priedai. Net ir chorvedžiai, i savo balsingus tautiečius, dėl vienos ar kitos priežasties atsisakančius dainuoti chore, žiūri kaip i lietuviybės skaldytojus.

Iš tikrųjų, puikybės aromatai kvėpia tik tiems, kurie mėgsta

VARŽYBOS, TRIUMFAS IR KOVOS ŠŪKIS OKUPACIJOSE

Lietuvos himno istorijos bruožai

Vincas Maciūnas

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Labiausiai Sauerweino dainą išpopuliarino tai Stasio Šimkaus melodija, sukomponuota 1908 m. ir 1912 m. Petrapilyje išspausdinta. Kokį didelį įspūdį toji daina darė klausytojams vaizdingai aprašė žinomas teatralas (o tada ir choristas Antanas Sutkus: "1910 metais prie 'Dainos' draugijos Kaune susiorganizavo slapta jaunimo kuopa. [...] narių triušo ir užsispyrimo dėka ir įvyko pirmoji dainų šventė Kaune 1911 metais. [...] Dainavome J. Naujailio, T. Brazio, C. Sasnausko dainas, o daugiausia paties S. Šimkaus [jis ir dirgavo koncerte]. Bet ypač visus žavėjo naujai S. Šimkaus parašyta ir pirmą kartą šiame koncerte dainuojama daina 'Lietuviais esame mes gimę'. [...] Anais laikais viešo vakaro, vaidinimo ar koncerto programą turėjo patvirtinti cenzorius. Nebuvo abejonų, kad tikruoju vardu ši daina nepateis. Dėl to 'Dainos' draugija, — ji buvo atsakinga už koncertą, — sumanė pagudrauti. [...] Naujoji S. Šimkaus daina į bendrąjį sąrašą buvo įtraukta kitu pavadinimu, tariamai eilinė liaudies daina "Kaip užuol drūts prie Nemunėlio" ar "Kaip eglė kur prie Šešupės" — po tiekios metų tikrai neprisimenu. Toks dainų sąrašas cenzorių patenkino, ir programa buvo patvirtinta. [...] Kai sudainavome dainą 'Lietuviais esame mes gimę', salė spontaniškai atgijo. Tai nebebuvo paprasti plojimai, o vientisas nenu-maldomas galingas šauksmas 'bis' iš kelių šimtų krūtinų. [...] Ant-rą kartą daina skambėjo dar išdidžiau, ryžtingiau, dar galingiau. Ir dabar tartum perkūnas po salę nuaidėjo entuziastingas 'bis'. Po koncerto žmonės kalbėjo, jog ne vienas ištryškusi džiaugsmo ašara... Staiga iš pirmos partierio eilės pašoko miesto policmeisteris ir įsakmiai mostelėjo orkestrantams skirstytis [daina buvo atlikta drauge su kariniu dūdų orkestru]. Šie dingo iš scenos kaip vėjo nupūsti, Choro užnugaris ištuštėjo. Sužūž, sušnarejo salė, netrukus žiūrovių pradėjo tressenti ir švilpti. Protesto triukšmas gaivališkai rūstėjo ir virto grasinimu. Policmeisteris pakilo iš vietos ir, metęs piktą žvilgsnį į salę, tvirtu žingsniu išėjo. Publika jį nušvilpė" (St. Šimkus. Straipsniai, dokumentai, laiškai, amžininkų atsiminimai. 1967, p. 447-454).

Po daugelio metų pasakojo Šimkus "XX Amžiaus" korespondentui (1936, Nr. 144): "Tuose rūmuose [Kaune], kur gyveno prezidentai, prieš karą gyveno gubernatoriaus Griazevas. Jis uždraudė su Tamsta jais pasišlakstyti. Šiaip žmonės puikybės tvalko nepakelia. Kultūrinis gyvenimas galėtų apsieiti ir be jo. Daug geriau, kai visokius smilkalus, įvairias antipatijas ir pašaipas pakeičia erdvus noras bendradabiauti ir kitus suprasti. Daug geriau, kai paakusotos rimtos pozos vietoje įsitvirtina žemiškas entuziazmas. Ir pravartu, kai suaugusių kultūrinius žaidimus palydi ne ignoravimas, bet dėmesys, pritarimas, džiaugsmas.

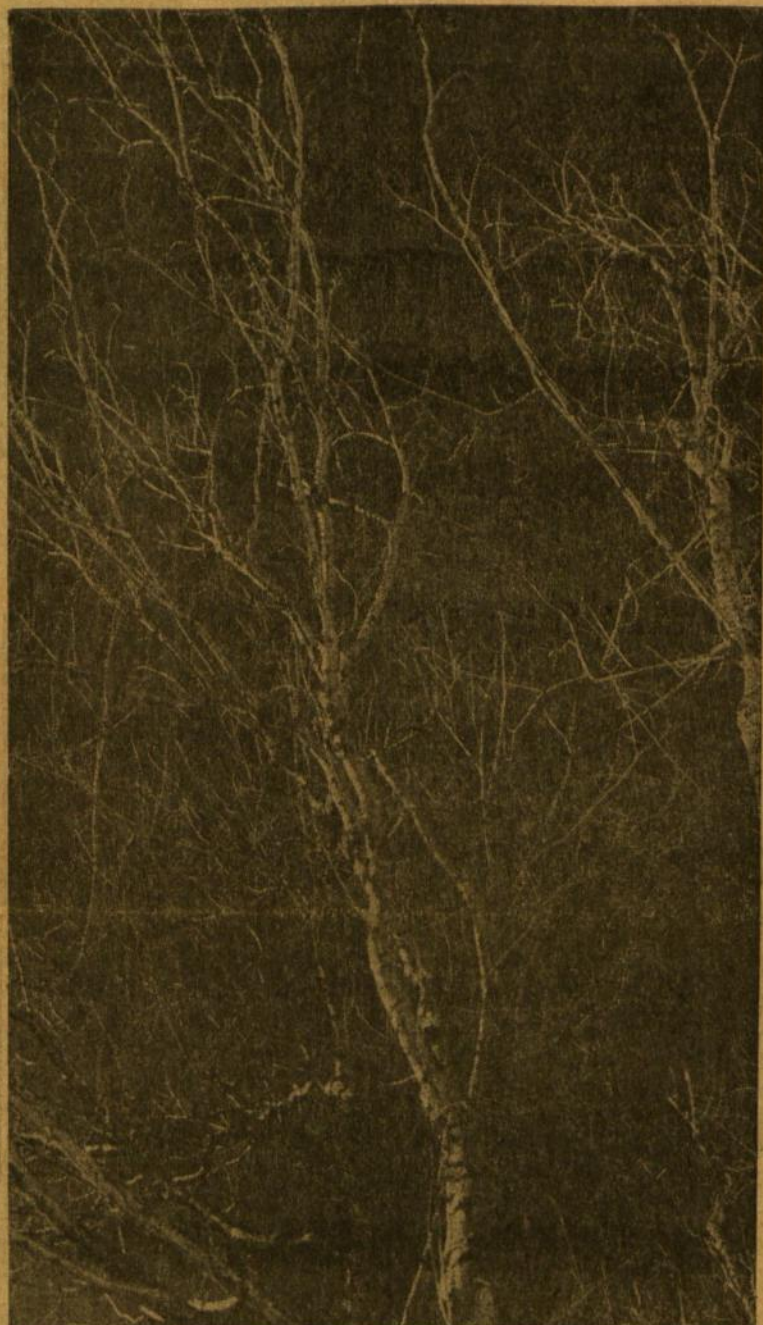
Pr. V.

kalbančiam (tame judėjime šiek tiek dalyvaudavau) Kauno gubernijoje koncertuoti. Nuėjau klausiti kodėl. — O todėl, kad jūsų dainos kursto žmones, — atsakė. Prašiau draudimą atšaukti. Leido man viešai diriguoti vien paskaltose, kaip iliustracijas, o 'Lietuviais esame mes gimę' visai uždraudė dainuoti savo gubernijoje, nes jam pranešė, kad ši daina esanti 'chuže čem marseljeza' (blogesnė net už marselietę). Vilniuje veikiantiems M. Petrauskui, J. Tallat-Kelpšai ir Kaune J. Naujailiui, rodos, pavykdavo nuo tos anatemos išsisukti" (ten pat. p. 215).

Karštas Šimkaus giesmės propaguojamas buvo jaunas muzikas Kazimieras V. Banaitis. Jis rašė 1917: "Šitos eilės savo žadinamąją dvasią, savo prakilnumą, trumpumą ir aiškumą, man rodos, visiškai dera mūsų tautiniam himnui. O jeigu ir yra kokių netobulumų tekste, tai juos visiškai panaikina St. Šimkaus muzika, kuri yra nepaprastai nusi-sekusi ir atsako paskirtam tikslui. Visų pirma, pamatinis motyvas yra grynai lietuviškas, palmtas iš visiemis žinomos liaudies dainos 'Eisim, broleliai, namo'. Panašiai prasi-sieda ir viena mūsų gražiausių dainelių 'Ant ežerėlio rymoju'. Toliau, gaida žodžių 'Lietuviais norime' primena pradžią iš liaudies dainos 'Vai, varge, varge'. Vidurinė dalis gali kam pasirodyti turinti techninio etudėlio ar preludijėlės pobūdžio. Bet daug teisingiau jį ją žiūrėti, kaip į puikų išdidaus ažuolų šlamėjimo ir Nemuno liū-liavimo pavaizdinimą. Siūbuojantis muzikos pobūdis čia aiškiai tam de-ra. [...] Žodžiu sakant, šitas Šimkaus veikalas turi visas iškilmingumo, energijos ir drąsaus pasiryži-mo žymes. Kas, klausydamas šią dainą, nejučia jos galingos dvasios, jos karšto raginimo bei stiprinimo — 'tas ne lietuvis', Maironio žodžiais tariant! Rodos, L. Gira karinaise 'Viltijje' pavadino ją 'užu širdies stveriančia daina'. Tai teisinga ir nenuostabu. Ji artima ir supran-tama kiekvienam lietuviui: katali-ku ir protestantui, inteligentui ir sodiečiui, mažam vaikui ir žilam seneliui. Toką tautinę dainą ir tegalvijo parašyti St. Šimkus, kursai iš visų mūsų kompozitorių, berods, geriausiai pažįsta lietuvių liaudies muziką, arčiausiai stovi prie Lietu-vos viešųjų reikalų ir veikliausiai dalyvauja visuomeniniame jos gy-venime. Prieš karą savo koncertais po visą Lietuvą, savo uoliu liaudies dainų platinimu jįsai daug prisidėjo prie mūsų tautinės sąmonės kėlimo ir prie inteligentijos artinimo į liau-dį. Atsižvelgiant į nurodymąs Šim-kaus veikalo gerąsias puses, kyla klausimas, ar nevertėtų jįs priimti tautiniu lietuvių himnu. Taip pa-darę, turėtumėm vieną galingiausią Europoje himnų. Be to, tos dainos žodžiai niekuomet nepasens. Ar Lietuva bus paversta, ar auto-nominė valstybė, ar monarchija, ar liuosa respublika, mes vis galėsime sau drąsiai dainuoti: Lietuviais esame mes gimę. Lietuviai norime ir būti! (Lietuvos Aidas, 1917, Nr. 34).

Taip pat ir vėliau jis karštai ra-gino: "Šiais laikais kaip tik reiktu-tas [Šimkaus] himnas kuo tankiau-siai dainuoti, nes jis, būdamas ga-lingas mūsų švenčiausių siekimų reiškišas, kartu turi ir didžios jun-giančios, vienijančios galios. B kiekvienos to himno melodijos da-lėlės trykšta vyriškas pasiryžimas, neperlaužiamą valią, nenustelbiama tautinė dvasia. Šis Šimkaus veikalas tai tarsi kokią majestotinę grandio-zaus, mokinių choras [...] padaina-vos mūsų tautos himnus: 'Lietuva, tėvyne mūsų' ir naująjį 'Lietuviais esame mes gimę' ir dar keliolika dainų" (Liet. Aidas, 1918, Nr. 7). Panašiai ir Zapyškyje 1918.II.2 d. po vaidinimo "vietinio vargonininko P. Lemberio vedamas choras pa-dainavo eilę tautinių dainų, — prade-dant V. Kudirkos himnu 'Lietu-va, tėvyne mūsų' ir baigdamas S. Šimkaus himnu 'Lietuviais esame mes gimę' (Liet. Aidas, 1918, Nr. 39).

Betgi dažniau, kaip matyti iš ko-respondencijų spaudoje, būdavo sugiedami abu himnai — Kudirkos ir Šimkaus. Tame pačiame Penemu-

Medžiai jau laukia saulės ir pavasario dvelkimo Nuotrauka Vytauto Mažello

nyje 1918.V.26 d. vakare "dainos prasidėjo Kudirkos himnu 'Lietuva, tėvyne mūsų', pabaigė Šimkaus himnu 'Lietuviais esame mes gimę' (Tėv. Sargas, 1918, Nr. 24). Skuo-do pradedamosios mokyklos vakare Kalėdų antrąją dieną "vaidinti bai-gainavo eilę tautinių dainų, — prade-dant V. Kudirkos himnu 'Lietu-va, tėvyne mūsų' ir baigdamas S. Šimkaus himnu 'Lietuviais esame mes gimę' (Liet. Aidas, 1918, Nr. 39).

Buvo net patariama: "Rangdami tad vakarus, žiūrėkime, kad vaidin-tumėm kokį nors mūsų apylinkėje dar nematytą gerą veikalą, kad gra-žiai padainuotumėm, o pirmiausia mūsų tautos himnus: 'Lietuva, tė-vyne mūsų' ir 'Lietuviais esame mes gimę'" (Motkis, "Vakarų ren-gėjams", Tėv. Sargas, 1918, Nr. 25).

Daug kam galėjo netgi kilti klau-simas, katrais himnas turėtų būti tikras. Kazys Škirpa rašo: "Prieš Pirmąjį pasaulinį karą, kuomet te-riau numatė mūsų himno likimą, negu mes kai kurie jaunieji, tuomet dar tik bepradėję savo muzikinę darbuotę. [...] joki samprotavimai nepajėgia pašalinti iš gyvenimo kartą jau prigijusį tautos himną. Jau 40 metų sukako, kai parašyta

klausimų, kokie iš dviejų tautinių dainų — ar Kudirkos 'Lietuva, tėvyne mūsų' ar Sauerweino 'Lietu-viais esame mes gimę' laikytina lie-tuvių tautos himnu" (iš 1971.I.7 d. laiško).

Vis dėlto nugalėjo ir įsigalėjo Kudirkos himnas. Nors dar irgi ne per seniausios tesukurtas, jis turėjo ilgesnį tradiciją ir jau buvo daug-mos laikomas himnu. Žinomas mūsų archeologas ir dailininkas Tadas Daugirdas, įsijungdamas į spaudos diskusijas himno klausimu ir atsakydamas į "Buvusio pulko muzikanto" priekaištus Kudirkos himnui ("rašau tą porą žodžių, norėdamas tą himną apginti") šiaip argumentavo: "Visos tautos yra priėmusios savo himnus papras-tai tokioje valandoje, kai nebuvo laiko nei konkurso skelbti, nei su-šaukti tam tikros komisijos, kuri at-siųstas konkursan dainas peržiūrė-tų ir nuspręstų, kuri geresnė. At-ėjo tokia valanda, kad himnas bu-vo reikalingas, ir, koks atsirado, to-kį ir priėmė, be jokios ekspertizos. Vėl man rodos, kad naujas, nors ir būtų muzikos žvilgsniu kuo geriau-sias, dar neprigytų, kaip tatai ir niekas lig šiol nebuvo padaryta. Taigi manau, kad jei Kudirkos kompozicijoj kas ir yra ne vi-siškai lietuviška, arba jei pats mu-zikos veikalas yra nepertobiliausias, bet jis jau yra priimtas ir kiekvie-nam lietuviui daro didelio įspūdžio. Kritikuoti, berods, yra lengva, bet juk ir saulėje yra dėmių. Duok Dieve, kad atsirastų geresnis; jįsai gal ir bus priimtas. Bet konkursai, komisijos čia nepadės. Kaip daili-ninkas supranta, kad užsakymu ne-gali niekas dailės dalykų tverti" (Liet. Aidas, 1917, Nr. 42).

Jaunuolišku karštumu atkrito Daugirdui K. Banaitis: "... Visų pirma negalima manyti, kad tautos himnas tai yra koks amžinas neat-mainomas dalykas. [...] Kudirkos] himnas gal ir pakankamas buvo, bet dabartiniam mūsų ūpui jįsai ne-beatsako. [...] Ir T. Daugirdo tvir-tinimas, jog Kudirkos himnas da-ras kiekvienam lietuviui didelio į-spūdžio, yra netikras. [...] Jeigu ki-tos tautos savo himnus priėmė be kritikos ir ekspertizos, tai nenuosta-bu, kad vėlyvesnės kartos ir ne-patenkintos jais. Bet mes neprivalo-mė sekti svetimtųjų klaidomis. [...] Abejoti gi, kad galėtų atsiras-ti himnas geresnis už senąjį, nėra ko. Juk ir dabar turime tinkames-nę ir nemažiau pas mus prigijusią tautinę dainą, kaip antai St. Šim-kaus 'Lietuviais esame mes gimę' [...] Kol kas lietuviams ne taip jau svarbu turėti oficialiai pripažintą himnas. Šią valandą jį gali pava-duoti Šimkaus daina" (Liet. Aidas, 1918, Nr. 25).

Po dvidešimt metų Banaitis be-gi kapituliuoja: "Iš senelio Dau-girdo balsą aš atsliepiu kitu straipsniu. [...] Bet... polemika lie-ka polemika, o gyvenimas eina sa-vo keliu. Dabar, praėjus 20-čiai me-tų, turiu atvirai prisipažinti, kad senas, Vakary Europos kultūroje auklėtas Tadas Daugirdas kur kas geriau numatė mūsų himno likimą, negu mes kai kurie jaunieji, tuomet dar tik bepradėję savo muzikinę darbuotę. [...] joki samprotavimai nepajėgia pašalinti iš gyvenimo kartą jau prigijusį tautos himną. Jau 40 metų sukako, kai parašyta

(Nukelta į 2 psl.)

Dešimtmetis be Ivošiškio

Prieš dešimt metų (1964 vasario mėn.) New Yorke mirė rašytojas ir žurnalistas Stasys Leskaitis, nepriklausomoje Lietuvoje reiškėsi plačiau žinomu Ivošiškio slapyvardžiu. Gimęs Džukijoje (1902 m.), Leskaitis buvo itin plataus išsilavinimo rašytojas (Vytauto D. Universitete studijavęs teisę ir gamtos mokslus), vėliau perėjęs į žurnalistiką, literatūros ir menų kritiką. Parašė psichologinio pobūdžio romaną "Spūdai", karo metu Kauno dienraštyje "Ateitis" spausdino įdomius ilgėsnės apimties apsakymus ("Ar dovanosi?", "Kaimiška rapsodija" ir kt.), kuriems nebebuvo lemta pasirodyti knygos pavidalu.

Lietuvos Aido, Vaire, Kūryboje bei kituose periodiniuose leidiniuose Stasys Leskaitis - Ivošiškis yra paskelbęs visą eilę straipsnių, essay, gamtos mokslų populiarizacijų, meno, teatro, muzikos ir ypač literatūros kritikos darbų, kurie sudarytų stambų tomą, de-ja, dabartinėmis aplinkybėmis sunkiai sutelkiamą. Ypač vertingą ilgėsnės apimties Ivošiškio rašiniai buvo apie R. Wagnerio ir kitą vokišką muziką, bovarizmą gyvenime ir literatūroje, moderninį meną po Cézanne, vėl kiti apie poezijos sąvoką ir jos prigimtį, apie rašomosios kūrybos svarbą Lietuvos ateičiai, arba analitinis žvilgsnis į lietuvių poezijos pobūdį dviejose "Vainiku" antologijose, tai vėl filosofinis modernio nacių pagonizmo nagrinėjimas...

Po karo 1948 m. atvykęs iš Vokietijos Amerikon, Leskaitis dvasiškai nepajėgė susitaikinti ir prisitaikinti įsivijęs gyvenimo aplinkybėms ir beveik visiškai pasitraukė nuo literatūrinio darbo ir spaudos. Paskelbė, berods, tik vie-

Stasys Leskaitis-Ivošiškis (1902-1964)

na ilgėsnį rašinį apie Amerikos grožinę literatūrą.

Buvo vedęs operos solistę Vin-
cė Jonuškaitę, buv. Lietuvos už-
sienio reikalų ministro Dovo
Zauniaus našlę. Josios sutelktame
kai kurių Ivošiškio raštų atspau-
dų rinkinyje radosi ir vienas ma-
žinėle rašytas ir autorius braižo
plunksna taisytas trijų puslapių
straipsnis, kur itin satyriškai pasi-

sakoma apie rusų komunistų pa-
stangas primetinti maskolišku-
mą lietuvių kultūrai.

Atrodo, tas straipsnis dar nie-
kur nebuvo spausdintas jo rašytas
vėliau, postaliniais laikais. Vin-
cėi Januškaitė - Leskaitienei ma-
loniai sutikus, čia ji skelbiame, ir
šiandien nū kiek nepasensų, ra-
šytojo mirties dešimtmėčiui prisi-
minti.

B. R.

Ar lietuvių kultūra maskoliška?

Stasys Leskaitis - Ivošiškis

Nuo Lietuvos užgrobimo die-
nos komunistų propagandoje
viena tema veda visas kitas. To-
ji, būtent, kad lietuvių kultūra
esanti pastatyta ant maskoliškų
pagrindų. Šis "išradimas" nėra
naujas, bet pagal naująjį jo turi-
nį pavergtiesiems lietuviams juk
tėkėtų didžiulius: jis artimais
giminytės ryšiais sieja juos su
didžiaisiais pasaulio "išradėjais".

Dar ne pražilti nespėjo tie lai-
kai, kuriais platusis pasaulis ru-
suose tegalėjo sumedžioti vienu
vieną naudingą išradimą — sa-
mavorą. Neoficialioji istorija,
tiesa, sakydavo, kad samavorą
sutaikęs vokietis mechanikas. Bet
ji vis dėlto pridurdavo, kad tas
vokietis tuo metu gyvenęs Tu-
loje. Vadinasi, kilme tai buvusi
Rusijos dovana pasaulio kultū-
rai. Bet ne per seniai Rusijos
mokslo vyrai ėmė semtis stip-
rybės iš draugo Stachanovo
pavyzdžio, ir šiandien jūs jau ži-
note, kad ir automobilis, ir lėk-
tuvas, ir radijas, ir televizija, ir
net amerikiečių beisbolas — vis
rusų išradimai.

Kaip tie naujausieji rusų "iš-
radimai" paveiks senąjį rusų
menkumo kompleksą, atsakymo
ieškoti dar būtų per anksti. Bet
mes nuoširdžiai linkime, kad par-
tijos istorikams lygiai taip pat
sektųsi ir ateityje: be jų "išra-
dimų" humoristiniai laikraščių
puslapiai mums netektų daug
patrauklumo. Bet štai visai neti-
kėtai tą gražiąją kupetą mecha-
niškų bei sportinių išradimų
partijos oficiozai pridengė vienu
istorišku ir filologišku: anot jų,
rumunų ir vengrų tautos esan-
čios tikrai didžiosios rusų tautos
atžalos. Neklauskite, kuo jie pa-

starąjį "išradimą" pagrindžia.
Senu rusų pasakymu, gabus kal-
bininkas visada įrodys, kad "vy-
skupas" ir "vinis" yra vienos šak-
nies žodžiai. Tik šitoji naujiena,
deja, toms nelaimingoms tau-
toms rusinį kompleksą atneš, tur
būt, ne menkumo pagrįsta.

Dėl to tad, viso šito "išra-
dingumo" akivaizdoje, besiklau-
sant rusų okupantų kalbų apie
lietuvių kultūros maskoliškumą,
mums veidai beveik nutviska
dromu. Tai vis dėl rusų kuku-
mų ir neįvertinimo savo gali-
mybių. Juk jeigu svetimo krašto
turistas galėtų prasiliūti pro ge-
ležinę uždangą, kone kiekviena-
me dar nesugriautame Lietuvos
apskrities mieste MVD palydas
jam galėtų parodyti akivaizdų
lietuvių kultūros maskoliškumo
simbolį — viduryje miesto gryo-
dojantį mūrinį pastatą su didžiū-
liu svogūnu ant stogo: stačiatie-
kių cerkvė. Mes jam nepatartume
dovanoti rusiškų Muravjovų,
kurie tų cerkvių pristatė, nei mas-
koliškajai kultūrai saugoti laiko-
mų rusų kariuomenės igulų, ku-
rioms jos buvo skirtos.

Jeigu tačiau toksai turistai sa-
vo drąsos nebūtų palikę geleži-
nės uždangos vakarinėje pusėje ir
pastebėję, kad savo stiliumi tos
cerkvės tokia pat giminė lietuvių
barokui, kaip lietuviškas bijūnas
rusiškam kopūstui, tai mes
MVD atstovui pasiūlytume atsi-
kirsti kitu istorišku "išradimu":
kad tą stilių Lietuvoje įvedęs pa-
sai Gediminas. Argi žinomuose
savo laiškuose jis nesigyręs tuo
istorišku ir filologišku: anot jų,
rumunų ir vengrų tautos esan-
čios tikrai didžiosios rusų tautos
atžalos. Neklauskite, kuo jie pa-

Romos popiežiui, ne Maskvos
metropolitui, šitą keblumą pa-
tartume priskirti 14-tojo amžiaus
pašto negalavimams. O ano me-
to lietuvių kultūros vasališkumo
Maskvai ar neįrodo ir tai, kad
tas pats Gediminas save tituluo-
davo "Lietuvos ir daugelio rusų
karaliumi".

Mūsų įsivaizduojamas turistai
čia gal galėtų kai kuo suabejoti,
primindamas, kad Mindaugas vi-
su šimtmečiu anksčiau Lietuvoje
įkūrė Romos, ne Maskvos, baž-
nyčios provinciją, ir kad krikšty-
tis bei karūnotis vis dėlto neva-
žiavo į Maskvą. Svariausia argu-
mentą prieš tai bene teikia Rusi-
jos karų istorija. Senasis rusų kuk-
lumas jau Mindaugo laikais bu-
vo išradęs vyriausiąjį jos strate-
gijos principą — taji, būtent,
kad Rusijos galybė yra atvirks-
čiai proporcinga jos kelių būklei.
Supuvę, atsilikę Vakarai į Romą
buvo nutiesę geresnių kelių, to-
dėl į Romą Mindaugas ir daire-
sis.

Bet užtat Algirdo ir Vytauto
laikais — galėtų toliau suokti
MVD atstovas — lietuviai nesi-
varžydami sėmėsi Maskvos kul-
tūros, plačiai jodinėdami po Ru-
siją nuo šiaurės iki Juodųjų jūrų.
Norėdami lietuvių broliškai pa-
skandinti savą kultūrą, rusai
tyčia bėgo vis toliau į rytus ir
taip keliais atvejais Algirdas buvo
prisivilioję net iki Maskvos sie-
nių. Agi, tas pats Algirdas buvo
taip pamilęs rusų kultūrą, kad
net iškilmingai pareiškė, jog vi-
sa Rusija turinti priklausyti Lie-
tuvai! Iš tikrųjų Algirdas gi ir
Vytautas buvę tiesioginiai Alek-
sandro Nevskio mokiniai, nes
abu taškė totorius, kaip tikri ru-

FRANCIS PONGE

ZVAKĖ

Naktis kartais atgaivina ypatingą augalą, kurio silpna
šviesa skaido kambarius, apstatytus šešėlių masyvais.

Jo auksinis lapas stovi ramus, įdubime alebastro ko-
lonėlės, ant mažos, labai mažos juodos kojelės.

Kandžių peteliškės labiausiai ji puola pilnatis švieso-
je, kuri garina medį. Tačiau, greit sudegusios ar nuilsusios
kovoje, visos virpa nuostabių keliančiam įtūžime.

Tuo tarpu žvakė, nuo šviesos mirguliuojimo ant kny-
gos ūmai išsilaisvinant jos pačios dūmams, skatina skai-
tytoją — o paskui palinksta ant lėkštelės ir uždūsta nuo
savo peno.

DURŲ MALONUMAI

Karaliai neprisiliečia durų.

Jie neišgyvena tos laimės: švelniai ar staigiai pastum-
ti pirmyn vieną tų didžiųjų įprastinių turpėnių, pasisuk-
ti prie jų ir vėl grąžinti į vietą — laikyti savo rankose du-
ris.

Laimė apglėbti apvalumą porceliano rankenos, vieną
tų aukštų kiliūčių į kambarį; tas greitas susidūrimas, kuris
akimirksniui sulaiko žingsnį, atsidaro akis, ir visas kūnas pri-
sitaiko prie savo naujos buveinės.

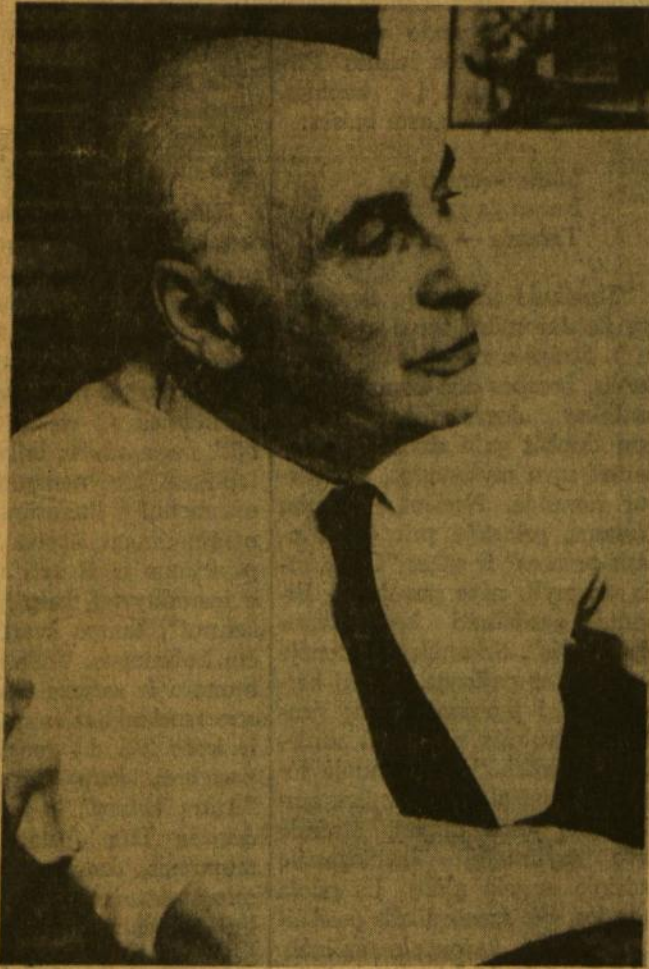
Draugiška ranka jis vis dar jas tebelaiko prieš ryžtin-
gai pasistūmėdamas, kad užsidarytų — ir galingos, gerai
išteptos lūgos traktelėjimas maloniai jį užtikrintų.

MEDŽIAI DINGSTA MIGLOS VIDUJE

Medžius supančioje migloje dingo lapai, kurie suglumo
nuo lėto oksidavimosi ir buvo pažeisti, syvams pasitraukus
maitinti žiedų ir vaisių po to, kai didieji rugpiūčio karščiai
jais mažai besidomėjo.

Žievėje susidarę statmeniškai grioveliai, kuriais drėg-
mė nusisuričia į dirvą, kad užmirštų gyvosios kamieno da-
lis.

Žiedai išsisklaidė, vaisiai nukrito. Nuo jaunumės savo
gyvų savybių ir savo kūno dalių atsiskakymas medžiams
tapo įprastu pratimu.

Francis Ponge

sai — arba lietuviai. Pagaliau, gi
tie vardai esą beveik sinonimiški.

Tačiau jeigu drąsusis mūsų tu-
ristas, dar neįtikintas, imtų to-
liau klausti, kodėl gi lietuviai,
prasilenkdami su Aleksandro
Nevskio tradicijomis, vis dėlto
krikštą priėmė iš Romos, švie-
tis važinėjo tik į Vakarus, o į ru-
sų žemę tikėtai su kardu ir šau-
tuvu rankose, tai atsakymas į tai
pirštusi vienas. Broliškieji lietu-
viai čia buvo niekuo nedėti; kal-
ta buvo tamsioji lenkų reakcija.
Tik kai maršalo Rokosovskio,
rusų tautos didvyrio, gyslos stai-
ga suplasteno lenkiškų kraują,
šiandien tokiu paaiškinimu gal
galima paspriginti? Gal jis 58-to
paragrafo akimis (kurio mirtim
baudžiama) skersuoja į taikin-
gąją Rusijos misiją?

Bet užtat — toliau varytų nu-
švites MVD atstovas — kai 18-
tojo amžiaus gale broliškoji lie-
tuvių tauta pagaliau iš tamsio-
sios reakcijos buvo išvaduota, jos
vaikai plūste paplūdo Rusijos

kultūros židiniuose. Kaip greitai
ir giliai jie rusų kultūrą pasisavi-
no, tepasako jums štai kai: ne-
praėjus nė vienam šimtmečiui,
mes lietuvius padarėme tos di-
džiosios, tos pažangiosios, tosios
humanistiškosios kultūros am-
basadoriais užsieniuose.

— Kokių gi būdų? — jau ne
juokais įsmalsintas paklaustų
mūsų turistai.

— Agi tyčia išginę lietuvių
spaudą ir šviesuomenę į Prūsus,
ir Jungtines Amerikos Valstybes,
kad skleistų rusų kultūrą perdem
po visą pasaulį...

Šitokią diskusiją tuo galėtume
ir baigti, nes tarpe turistų, kur
už geležinės uždangos važinėja,
mums dar neteko užtikti tiek
rambus, kurs tokiuos argument-
tais negalėtų būti įtikintas. Juk
kiekvieno Amerikos užkampio
bibliotekoje galima rasti ir Tol-
stojų, ir Čechovų, ir netgi Solocho-
vą. Net ir mažose miestuose ne-
retai išgirsite orkestrus grojant
ne tiktai Musorgskį ar Čaikovskį,

UGNIS

Ugnis klasifikuojama: pirmiausia, visos liepsnos kyla
tam tikra kryptimi.

(Ugnies judėjimą tegalima lyginti tik su gyvulių: ji
turi palikti vieną vietą, kad atsidurtų kitoje; ji kartu žen-
gia kaip ameba ir kaip žirafa, šoka kaklu, šliaužioja ko-
jom)...

Paskui, tuo tarpu, kai apkrėstos masės metodiskai
grūva, pasprukusios dujos, pagal tai kaip jos susidaro,
persikeičia į vienintelę peteliškų virtinę.

MESOS GABALAS

Kiekvienas mėsos gabalas yra savotiška dirbtuvė, ma-
lūnas ir kraujo spaudyklos.

Vamzdžiai, aukštakrosnės, kubilai ten susijungia su
pneumatiniais kūjais, taikų pagalvėlėmis.

Iš jo kyla verdqas garas. Tamsios ir šviesios ugnys
rausta.

Vandeningi upokšniai su pykčiu neša šlakus.
Ir visa tai iš lėto atvėsta su naktim, su mirtim.

Tučiuojau, jei ne rūdis, tai kitos vykstančios reakci-
jos paskleidžia dvokiančius kvapus.

CIGARETĖ

Pirmiausia aprašykime atmosferą, kartu miglotą ir
sausą, netvarkingą, kur cigaretė visad būna skersai padėta,
tolydžio ją sudarydama.

Paskui jos išvaizdą: mažas deglas, žymiai menkiau
šviesus kaip kvapus, iš kurio atsiskiria ir krenta, pagal
galimą apskaičiuoti nustatomą ritmą, mažos pelenų masės.
Galaisiais: jos aistrą. Tasai žerfs, sidabrinės juostelės be-
silukštenas pumpuras, kurį supa betarpė mova, sudaryta
iš ankstybesniųjų lapelių.

NEREIKŠMINGA

— "Kas mus labiau jaudina, jei ne žydrios padangės
debesys ramioje šviesoje?

Štai kodėl man labiau už tylą patinka bet kokia teori-
ja, ir dar labiau už baltą lapą, parašytas gabalas, kuris
laikomas nereikšmingu.

Tai visi mano pratimai, mano higieniškas atodūsis.

Išvertė P. Gaučys

FRANCIS PONGE, prancūzų poetas ir rašytojas, tik ką laimėjęs
Book Abroad / Neustadt tarptautinę literatūros premiją (antrąją svar-
bumu po Nobelio), yra gimęs 1899 m. Montpellier mieste. Besimoky-
damas apvažinėjo gerą dalį Europos. Pirmam pasauliui pradedėjus,
buvo mobilizuotas, bet dėl sunkios ligos atleistas. Bestudijuodamas
humanitarinius mokslus, pradėjo bendradarbiauti spaudoje, ir 1925
m. buvo pakviestas įtakingo žurnalo "La Nouvelle Revue Française"
sektoriūm. Vėliau perėjo į didelę knygų leidyklą Hachette, kurioje
išbuvo ligi 1937 m.

Antram pasauliniam karui pradedėjus, vėl buvo mobilizuotas. Ta-
čiau, vokiečiams okupavus kraštą, pasitraukė į Lyoną, kur buvo pa-
skirtas dienraščio "Progres" redaktoriūm. Ten susiršo su partizan-
nių judėjimu ir veikliai jame dalyvavo, organizuodamas pogrindžio
žurnalistus. Nuo karo pabaigos mokytojauja aukštuose užsienio stu-
dentams kursuose. 1959 m. jam buvo suteikta (kartu su Pierre Emma-
nuel) tarptautinė Capri premija.

F. Ponge tik 1942 m. išleido savo pirmąją poezijos knygą "Le
parti pris des choses", ir buvo pripažintas kažkuo nepaprastu. Tas
jo veikalas laikomas vienu pirmųjų bandymų ginti daiktus ir aplinku-
mą. Prof. I. Ivask pažymi, kad F. Ponge esąs ištikėjęs, jog mūsų šimt-
metis yra užgožtas įvairiausių idėjų. Žmogus žudo žmogų ideologijos
vardu, kartu su tuo sunokojama ir aplinka. Todėl, anot prof. Ivasko,
Ponge pasiryžo kalbėti už gyvą ir negyvą pasaulį, kurie negali pra-
bilti.

Ponge poetiškai aprašo akmenuką, alyvą, sraigę ir kalbą apie sa-
iko pamoką, apie pusiausvyrą, kurią žmogus prarado. Anot Ponge,
sraigė yra idealas, nes ji visą gyvenimą praleidžia, bekurdamas savo
namus, kurie yra tobulai pritaikinti prie jos aplinkumos ir kartu su
tuo jie yra meno ir proporcijų kūriny.

Būdinga, kad Ponge poezija išsakoma proza, besinaudojančia vi-
sais kalbos, aiškinimų ir aprašymų būdais. To nepaisant, ji yra tik-
ra poezija, nors ji ir turi visus moksliškumo požymius. Iš tikrųjų, mū-
sų mechanikos civilizacijos ir atominio susiskaldymo amžiuje ji su-
daro "šauksmą" "pagelbėti žmogui, nebemokančiam šokti, nebežinan-
čiam mostų paslapties, kuris jau nebeturį nei drąsos, nei jaudesį tie-
sioginės išraiškos". Prancūzų kritiko J. Rousselot žodžiais, "jei Ponge
poezija nesudarė mokyklos, tai ji aiškiai ir gliai įtakoją prancūzų
"naująjį romaną", aprašantį ir analizuojantį daiktų pasaulį, kuriame ir
žmogus turi savo vietą". "Žmogaus ateitis yra žmogus", — tvirtina F.
Ponge.

P. Gaučys

Lietuvos himno istorijos bruožai

(Atkelta iš 2 pusl.)

dyta: "Senasis Tautos himnas ne-
begiedamas. Lietuvos T.S.R. him-
nas yra Internacionales" (A. Ku-
činskis, "Tarybiniai metal gimna-
zijose", Lietuvių archyvas III,
1942, p. 137). Panašiai ir komisa-
rų tarybos pirmininkas M. Gedvi-
las spalio revoliucijos minėjimo iš-
vakarėse 1940.XI.6 pasakytoje kal-

bet netgi ir Chačaturijaną. Jei ne
kapitalistinės buožės, tai kuo
Amerika būtų ne rusų kultūros
kolonija?

Tad mūsų patarimų sovietinei
propagandai, šitokia būtų lietu-
vių tautos misija. Tačiau rusų
"išradimui" ėmus veikti
draugo Stachanovo tempais, mes
jau nebesusigaudom, ar savo pa-
tarimu esame kiek užbėgę jam
už akių, ar tik pasirodėme ne-
moksiškai atsilikę.

boje įspėjo, kad "tautinė vėliava ir
himnas buvo senojo režimo simbo-
liai".

Suprantama taigi, kad 1941.VI.23
d., Raudonajai Armijai dar skubiai
tebestraukiant iš Lietuvos, per par-
tizaną užimtą Kauno radijo stotį
tuoj pat pasigirdo Lietuvos himnas.
Skambėjo jis tada Lietuvoje visur.
Prof. G. Matorė, prancūzų kalbos
lektorius Pedagoginiame institute
(o vėliau, ligi grįžimo Prancūzijon,
Vilniaus universitete), kuris buvo
suimtas ir kalintas šiaulių ir Kau-
no kalėjimuose, anas dienas šiaip
prisiminė: "Išlaužę vienukės duris
kaliniai, prie kurių ir aš prisidėjau,
tą 1941 m. birželio dieną užtraukė
tautos himną 'Lietuva, tėvyne mū-
sų'. Šios išlaisvintųjų kalinių
giesmės aš niekad nenustosiu gir-
dėjęs savo širdyje" (Lietuvos vai-
dėjęs savo širdyje)

(Nukelta į 4 pusl.)

Angis atgis Rio karnavale

**Šnekamės su Dariu Lapinsku
ryšium su Leono Baltraus koncertu ir
paties kompozitoriaus nauju veikalu**

Šios žiemos mūsų muzikinio gyvenimo sezono vienas iš smalsumų kutenančių įvykių yra solisto Leono Baltraus ir Dariaus Lapinsko koncertas kovo 9 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje, Chicagoje. Kaimynystėje kompozitorių sutikimus, buvo gera progą šnektelėti arėjančio koncerto ir aplamai muzikinėmis temomis.

— Dažnai akompanuojat solistų koncertuos. Tad, žvelgdami į mūsų vyresnius ir jaunesnius solistus, ar esate optimistas dėl vokalinės mūsų muzikinio gyvenimo ateities?

— Ar turite namuose gėlių? Kiek mažai meilės joms reikia parodyti — tik porą kartų į savaitę palaistyti — ir kaip jos žydi, bujoja. Vokalinė mūsų muzikinio gyvenimo ateitis priklausys nuo to, kiek meilės — dėmesio parodysiame jaunesniesiems solistams. Gėlių net ir istorija laimės savo ateitį, jei pagarbiai įamžinsim savo vyresniųjų solistų balsus plokštelėse. Deja, tai vienintelis būdas. Nejaugi, rašys, kad tas ar tas solistas, begyvendamas svetur, atidavė duoklę saviesiems, išsidaivęs per savo netrupą amžių 253-se baliuose. Menkas paskatinimas jaunesniesiems solistams. Palikime karaliams jų juokdarius, o renkime savo dainininkams koncertus, nesurišus su jokia kitu tikslu, kaip tik suėjimu pasigėrėti muzika.

— Manytume, jog ir pačiam solistui yra didelis skirtumas dainuoti Schubertą ar modernius kompozitorius, sakysim, kad ir Lapinską. Įpratusiam į praeities klasiką, tur būt, nėra lengva persilaužti į dabarties modernistų. Pastaruosius išpildant, solistas gal net privalo turėti ypatingą balsą, ypatingą talentą ir dar ko nors ypatingo?

— Ar girdėjote, kaip liūtai, nujausdami besierantinę mirtį, eina ieškoti gamtoje gražiausios vietos, kad galėtų ramiai, besvajodami užmigti. Ir kartais, tai pasitaiško tik pačiam narsiausiajam visų liūtu liūtu, jis atranda vietą su labai retu Afrikos paukščiu, kuris jį užliūliuoja, beįspaudamas Schuberto "Ave Maria".

Viskas yra modernu, kas dar neparašyta, viskas yra modernu, kas dar neįsidaivęs. Yra dviejų rūšių dainininkų. Karalių juokdariai ir nuotykių ieškotojai. Kiekvienas savo uždavinį žino ir tam yra gerai pasiruošęs. Kompozitoriai nerašo kūrinių karalių juokdarius. Šie pastarieji pasivagia juos iš jau mirusių kompozitorių ir nudėvi juos kartu su savo balsu, Nuotykių ieškotojus vilioja neatrasti žemynai su savo egzotiška gamta ir baikščiomis moterimis.

— Kas Jūs "surišo" su Leono Baltru? Kaip aptartumėt jo šiandieninę vokalinę situaciją ir ką "paprasčiautumėte" jo ateičiai?

— Ar žinote, kur yra garsiausios pasaulio kompozitorių kapinės? — Nel Vienoje, Ar žinote, kur yra garsiausia senelių prieglauda operos dainininkams? — Ne? Valstybinė Vienos opera. Susitikome mudu su Leono Baltru Vienoje ir, manau, jog daugiausia mudu riša faktas, kad abu siveikė ir gyvi iš ten pasprukome. Nenoriu būti pranašas, bet tikiuosi, kad dar ne per greitai mudu

ten susitikime. Atsimenu, kai mano išleistuvė iš Vienos atsiėjo Baltrus, užtraukė aukščiau, tenoro gaidą ir sako: "Duokite, kiek turite vieko, su kumščiu į mano diafragmą." Mes ir vienas ir kitas negailėdami daužome, o jis, kad traukia, tai traukia nesuvirpėdamas savo aukštąja gaida. Kai atvykau į Stuttgartą, dainavo ten labai pagarsėjusi savo ekstravagancijomis primadona, su kuria visi tenorai bijodavo dainuoti. Mat, ji meilės duetuose, lyg nesuvaldomos emocijos pagauta, stukteldavo su alkūne jam į pilvą, kai šis užtraukdavo savo aukštąją gaidą. Reikėjo tik padainuoti su Baltru, tai būtų jai greitai išsigaivė įvairių pokštų repertuaras.

— Ar Leona Baltrų laikytumėt tokiu solistu, kuris dainuoja ne tik klasikų ir romantikų, bet mėgsta ir dabarties, taigi ir Jūsų, muziką ir gali ją atlikti?

— Ar girdėjote kada nors portugaliską liaudies dainą, vadinamą "fado"? Besilankant Portugalijoje, man aiškino, kaip tos "fado" atsirado. Kai jūrininkai išplaukdavo į tolimes keliones, jie tingiai išsitiesdavo ant saulėje tūpstančio denio ir, svajodami apie turtus ir moteris, kurias jie atras paslaptinguose uostuose, niūniuodavo žavingas melodijas. Tik staiga, ilgesio įgelti, jie pašokdavo ir, užtraukę laibų laukinių balsu, kopdavo aukštai į laivo stiebą, kad pamatytų gimtajame krante tebestovinčią savo

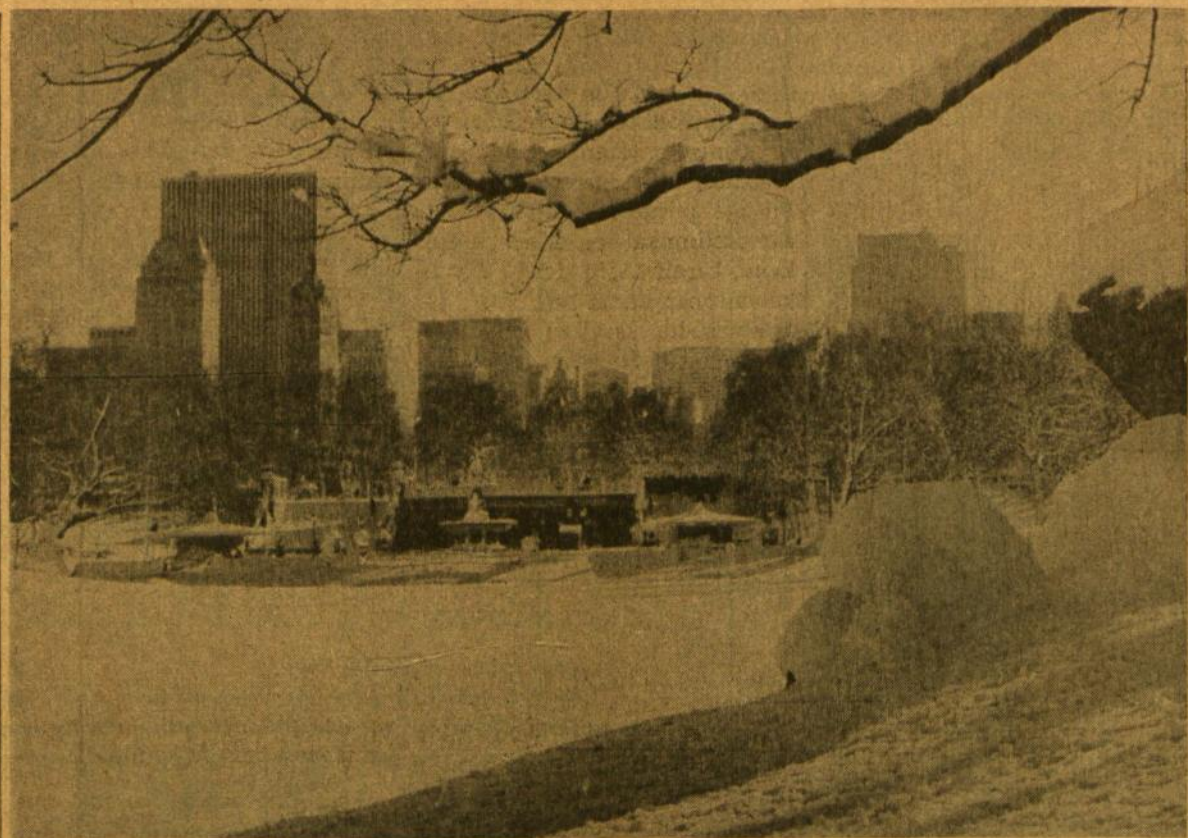

Darius Lapinskas

mergaitę. Ką iš tikro tie nuotykių ieškotojai mėgo?

— Keletą žodžių norėčiau išgirsti ir apie Jūsų naują veikalą, kurį koncerte atliks Leonas Baltrus. [domu būtų ši tą sužinoti apie to kūrinio genezę, turinį ir formą.

— Ar lankėtės kada nors Sacharos dykumoje ir turėjot progos asmeniškai pažinti Exuperį "Mažąjį prinčą"? — Ne. Ar, begyvenant Vokietijoje, kada nors sutikot Rilkės "Baisųjį angelą" ir pajutot veidą vėsus jo sparnų plazdenimą? — Ne. Ar buvot kada nors Rio de Janeiro karnavalo sūkurį užhipnotizuoti gyvatės, bešnypsčiančios: "angisss atgisss..."? — Ne? Ir aš neturėjau progos viso to išgyventi, nors visose tose vietose buvau. Todėl ir persekio-

Paskutinis žiemos smarkavimas

Nuotrauka Vytauto Maželio

ja mane visos tos būtybės, todėl aš apie jas rašau — kuriu. Gal trumpai tad atpasakiosiu veikalą "Laima, arba menininkas ir jo modelis" turinį (tema įkvėpta Braque paveikslo "Menininkas ir jo modelis"). Muzikiniai jo fragmentai sceninėje formoje bus atlikti besierantinčio koncerto metu.

"Der schreckliche Engel" (Mirtis) laimi dvikovą prieš "L'artist" (menininką) ir "The model" (menininko mylimoji) miršta, begimdyma "Le petit prince" (ju pirmagimį sūnų). Menininkas, netikėdamas gyvenimo realybe, bando visur ieškoti savo prarastos laimės. Pirmiausia jis ateina į kapines. Nakties tyloje pasigirsta balsas:

Masa — masa to
Imasu ga gotoshi
Tamara — matsuri

"Tarnauki mirusiųjų dvasiom, lyg jie dar mūsų tarpe gyventų". Staiga sirenos, lėktuvų antpuolis, bombos ant kapinių. Menininkas desperatiškai puola nuo duobės prie duobės, ieškodamas savo mylimosios, bet niekur neranda. Nutilus bombų garsams, priartėja prie jo "Mažasis prinčas" ir sako: "Gėlė, kurią tu myli, nėra pavojus... Eina me pasišūrėti besileidžiančios saulės". Sekančioje scenoje menininkas pajūryje. "Pulki berni, pulki jaunaisi ir gili vandens, saulelės pašviesinti, saulelės nebegrįžti..." — dainuoja tolyje kaimiečiai. Menininkas, nusileidęs į juos dugną, atranda savo mylimąją, bemiegiančią baisiojo angelo glėby. Jis puola prie jos, bet scenovaizdis pasikeičia staiga į karnavalo aplinką. "Angis atgis duobės dugne balta ugnia..." ataidi iš visų gatvių kampų. Netrukus pasirodo baisesis angelas, persirengęs kaip magikas, ir stebina visus įvairiausiais savo pokštais. Staiga jis pamuoja ranka, ir scenoje pasirodo jo asistentė. Tai modelis, menininko prarastoji meilė. Magikas uždaro ją dėžėje ir, paėmęs piuklą, supiausto į gabalus. Atidarys dėžę, jis atranda supiaustytą manekėną ir jo gabalus išmėto entuziastingai beplojančiai publikai. Minia pamažu išsisklaido, ir menininkas renka išmėtytus gabalus, bandydamas iš jų sulipdyti manekėną. "Žinau, kad žemėje yra vieni namai..." girdisi betolstančio karnavalo žmonių marmėjimas.

NAUJAS "WHO'S WHO" LEIDINYS

National Catholic News Service agentūra nusprendė išleisti American Catholic Who's Who. Knyga bus naudinga redaktoriams ir kitiems, ieškantiems informacijų apie vadovaujančius katalikus JAV-se.

Laikas šlifuoja Antrą kaimą

Išpūdžiai iš šių metų spektaklio

"Antrą kaimą" dalyvė Jūratė Jakšytė "Draugo" kultūrinio priedo redaktoriui skundžiasi: "Sunku kartais suprasti ir mums statomus griežtokus reikalavimus... Publikos daugumas mus labai supranta ir įvertina".

Kas jūs būsite, pone recenzente? Kas jus palaimino vertinti ir teisti kitų darbą? Ar jūs buvot kada nors scenoje? Ar jūs vadovavote teatro trupeli, nors prievaizdos titulu? Ką jūs išmanote apie sudėtingą scenos darbą?

Tiesa, pageidautinos recenzijos, kurios pasižymėtų gilesne išmintimi, inteligencija, iš kurių trykštų prusinimo šaltiniai, yra retos, o dažnai būna tik nuobodūs nuolaidumai, panegirikos, na ir, jei norite, nemokšiškas ir atsilikimas. O vis dėlto geriau būti, negu nebūti, laikraščių puslapiuose. Tie "nenaudingi" žmonės menui ir literatūrai kartais ir nesąmoningai iškelia tai, kas iš paviršiaus ir iš arti nematoma, ir instinktyviai, kaip ir "Antram kaimui", tampa švaresnių minčių žadintojais. Todėl šio sezono humoro ir satyros čekagiečių teatre (spektakliai vasario 23-24 d. ir kovo 2-3 d.) lengvai galima pastebėti, kaip laikas šlifuoja "Antrą kaimą" ir jo prievaizdą Algirdą Tita Antanaitį. Laiko taupumas, drausmė, tekstų formos atradimas, scenos apipavidalinimas, darnus atlikėjų ansambliškas ir žiūrovui pagarba iškėlė juoko galią, kurios temperatūra šiemet niekada nenukrito iki nulio, kaip atsitikdavo kartais praeityje. Ir tai smagu pasakyti.

Humoro jausmas ir moralės atsakomybė sukasi žmogaus prigimtyje kaip karuselės parkų skveruose. Ir jų psichologinė būseną turi nemažai bendro su tragedija. Jos išsiskiriančios tik žiūrovo širdyje. Žiūrovas, sekdamas tragedijoje herojaus nuotykius, kančias ir pralaimėjimus, gyvai visa tai išgyvena, nes scenos veiksmas vyksta jo širdyje: tai aš. Komedijos, humoro ir satyros vakaruose žiūrovas sėdi saugus, įsitikinęs, kad viskas, kas vyksta scenoje, liečia kitus nedorėlius, niekus. Užtat jis smagiai juokiasi ir vis galvoja: be galo sveika juoktis. Grynas ir talentingas humoras netaiko į žmogų — individą, bet jo strėlės yra nukreiptos į aplamai žmogų, kolektyvą, profesiją ir idėjas.

Programoj yra įrašyti ir tekstų autoriai, bet kas kam priklaus, prievaizda laiko paslapyje, o spėti neverta. Apskritai kalbant, temos — įvairios, šmaikščios, be pamazgu, be tikslo suniekinėti, o tik pasišaipyti iš savo ydų.

Formos ir technikos atžvilgiu tarp vaizdėlių nėra didelių skirtumų. Maždaug vyrauja bendra formulė: viena sako, kitą daro. Mažiausiai pasiūlymo ir juoko būta meilės "lyrinėje nuogybėje", nes čia meilės kuždejimai "milk" kuria seną dogmą moterų atžvilgiu: vyrų moralė yra aukštesnė už moterų morales. Tiesa, tai dogmai nusilenkia ir Antanas Gustaitis savo poezijos knygoje "Saulės šermėnys".

Humoro teatro atlikėjai išmoko tekstą, nepainiojo replikų, kiekvienas su savo skirtingais charakteriais paliko žaismingą, komiško teatro išpūdį. Idomūs ir pamokantys jaunesniems yra Ri-

Lietuvos himno istorijos bruožai

(Atkelta iš 3 pusl.)

versitetas. Redagavo P. Čepėnas, 1972, p. 722).

Vienas okupantas pasitraukė, atėjo kitas, o himnas ir toliau liko toks pat tautinės atsparos, ne karį ir tautinio protesto ženklas. Štai pvz. kelios ištraukos iš Marijampolės žandarmerijos 1942.V.13 d. raporto Kauno apygardos SS ir policijos vadui: "1942 m. gegužės 9, 10, 11 ir 12 dienomis Marijampolės komendantūra paėmė darbo prievolei vežėjais vokiečių kariuomenės transporto tarnybai iš viso 580 jaunų vyrų. [...] Skirstant kareivinių kieme minėtus asmenis, į ten atėjo apie 3000-4000 žmonių, iš jų 3/4 moterų ir merginų, ir emė palmtiesiems šaukti: "Mes ne vokiečiai, nevykite į frontą". [...] Tuo metu į kareivinių kiemą demonstracijai paremti atėjo dar apie 70 proc. Marijampolės mokytojų seminarijos ir gimnazijos mokinių. [...] Žmonės užtraukė lietuvių laisvės dainas bei lietuvių tautinį himną ir grėsmingai sustojo prieš kelis nepakankamai ginkluotus vietos komendantūros kareivius. Apvertę stalą, išmūšę lango stiklą. [...] Galiausiai minia susibūrė gatvėje kolona žygiuoti į miestą. Ta kryptimi važiuojant su Wehrmachto [vokiečių kariuomenės] kareiviais sunkvežimį apmėtė

akmenimis. [...] Kaip savotišką faktą reikia atžymėti, kad, giedant tautos himną, [lietuvių] policininkai atidavė pagarbą, o du jų verkė. 1-osios lietuvių policinio bataliono Marijampolės kuopos kariai minios atžvilgiu laikėsi visiškai pasyviai" (cit. iš leidinio: Nacionalistų tauta hitlerininkams. Vilnius, 1970, p. 91-92).

Aukščiau cituotais prof. Matorė žodžiais tariant, himnas skambėjo ir tebeskamba lietuvių širdyse. Ryškiai užuomina į jį padarė ir B. Sruoga, kai išsigelbėjęs iš Stutthofio koncentracinės stovyklos ir vos išvengęs mirties, 1945 m. viename suvažiavime Vilniuje kalbėjo: "Tik-tai aš, patyręs savo nedalioje tiek daug neteisybės, tiek daug klastos, norėčiau palinkėti, kad mums, besikeliant į kurybos žygį, būtų širdyse amžiams ugnimi įrašyta: Ir šviesa ir tiesa mūs žingsnius telydi" (B. Sruoga, Raštai, 1957, VI, p. 338).

Mūsų širdyse Kudirkos giesmė tvirtai susijo su lietuvių tautos šviesa ir Tiesa. (Pabaiga)

PASAKISKI HONORARAI

Filmų ir televizijos aktorai, pasiekę garbę, susilaukia aukštų honorarų. Sean Connery už ne taip jau žymų filmą "Diamonds Are Forever" gavo apie 6 mil. dol. Žymesnė žvaizždė gauna vidutiniškai 6,000 dol. už dieną, kurioje pasirodo televizijoje. Raymond Burr gauna po 30,000 ar net po 35,000 už epizodą "Ironside". Jis Fiji salyne turi nusipirkęs vieną 4,000 akry salą. Jackie Gleason sudaręs tokią sutartį su CBS, kad per 5 metus gavo po 100,000 dol. nors jis nieko nedirbo.

MILIJONAS UŽ ROMANĄ

Rašytojas Norman Mailer pasirašė sutartį su Little, Brown leidykla Bostone. Jam sumokės milijoną dolerių už naują romaną. Tai didžiausias honoraras už dar nespausdintą romaną.

B. Ch.

HOLD IT!

We have a savings plan for your financial future ... and you'll like saving with us. Ask your friends and neighbors about St. Anthony Savings!

Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield	CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage
7.637	7.418	7.372	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$10,000.00	7 1/4%
7.354	7.169	7.116	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	7%
7.083	6.902	6.863	2 1/2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/4%
6.812	6.644	6.608	2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/2%
6.541	6.387	6.352	1 year CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 1,000.00	6 1/4%
5.299			PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	\$ 100.00	5 1/4%
5.126			OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	\$ 10.00	5%

PAS MUS NE VISI DARBININKAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

MEMBER F.S.L.I.C. WASHINGTON, D.C.

Saint Anthony Savings

1447 South 49th Court Cicero 60650
Telephone 656-6330 and 242-4395
JOSEPH F. GRIBASKAS, Vėdėjas
Of on Mon. 9-8, Tues., Thurs, Fri. 9-5. Sat. 9-1; Closed Wed. & Sun.

15 Chicago lietuvų operos šimet statomo Verdi "Kaukių balius" repeticijos. Vyrų choras ir centre solistai: Vytautas Nakas (kairėje) ir Jonas Vaznelis.

Kaukių baliui Chicagoje ruošiantis

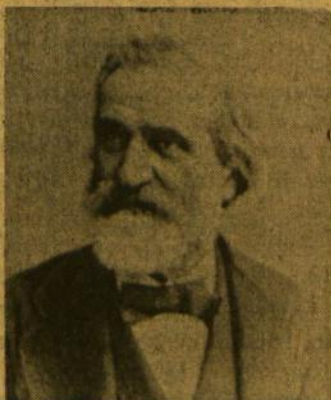
Apie Verdi ir jo lietuviškojo sezono operą

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Italų kompozitoriaus Giuseppe Verdi (1813-1901) opera "Kaukių balius" priklauso šio muziko vėlesniajai vidurinio periodo kūrybai, kada jis jau buvo pagarsėjęs savo ankstyvesnėmis operomis "Il Trovatore", "Rigoletto" ir "La Traviata".

Neapolio operos valdybos prašytas sukurti šiam teatrui naują operą, kompozitorius Verdi ilgai ieškojo gero libreto naujam savo kūrinui. Kaip ir daug kartų prieš tai, jis vis svajojo apie Šekspyro "Karalių Lyra", bet vis kiekvieną kartą Verdi nesurasdavo šiam, gal būt, Šekspyro giliausiam veikalui gausaus libretisto ir atitinkamų solistų jam išpildyti. Ir, mūsų nelaimė, šitas Verdi noras niekada neišsipildė. Nors jis jau turėjo sumetęs muzikinius pradmenis šiam tragedijos veikalui, tačiau, kompozitoriui mirus, jie buvo sudeginti, vykdant velionio pomirtinį testamentą.

"Esu beviltiškoje situacijoje. Šiais paskutiniais mėnesiais vis ieškau ir peržiūriu daugybę veikalų (tarp jų ir gana gerų), bet vis nė vienas manęs nepatenkina. Užtat dabar sutrumpinu prancūzo Scribe vaidinimą "Švedijos Gustavas III", kuris buvo pastatytas prieš dvidešimt metų. Šis veikalas yra grandiozinis ir geras, bet ir jis turi įprastą išgalėjusias tradicijas, kaip ir kiti tekstai, parašyti muzikai. Man jos labai nepatinka ir negaliu jų pakeisti". Taip Verdi rašė 1857 m. apie savo būsimąją operą "Kaukių balių". Šią operą kompozitorius sukūrė per tris mėnesius, ir jau sekančiais metais opera turėjo būti pastatyta Neapolio teatre. Bet, kaip daugelis Verdi operų, taip ir šios operos premjera pateko į politines cenzūros rankas. Kadangi šioje operoje yra atvaizduojamas Švedijos karaliaus Gustavo III nužudymas kaukių baliuje 1792 m., ir kaip tik tuo pačiu laiku, prieš pat operos premjerą, įvyko pasikėsinimas į Napoleono III gyvybę Paryžiuje, todėl cenzūros šita opera buvo sulaukyta. Verdi buvo pasiūlyta pritaikyti šios operos muziką kitam libretui, bet jisai griežtai atsakė. Tuoj pat kompozitoriui į pagalbą atėjo Romos opera, pasisiūlydama operą pastatyti. Nors Romos politinė cenzūra buvo minkštesnė šios operos turinio atžvilgiu, bet vis tiek Verdi turėjo pakeisti jos pavadinimą iš "Gustavo III" į "Kaukių balių", Švedijos karalių Gustavą I grafą Riccardo, jo kapitoną Jakob Ankarström ir sek-

Giuseppe Verdi (1813-1901), garsusis italų kompozitorius, operų kūrėjas, kurio viena nemirtingųjų operų "Kaukių balius" šimet statoma ir Chicago Lietuvos operos. Spektakliai Marijos aukštesniosios mokyklos salėje kovo mėn. 23, 24 ir 30 d.

retorių Renato, o Švedijos karališkuosius rūmus į kolonijinį, puritonišką Bostoną, Mass. Ir tokia pakeista Verdi opera "Kaukių balius" pirmą kartą išvydo Romos operos sceną 1859 m. vasario 17 d. Šiandien Verdi opera yra statoma su įvairiomis scenos dekoracijomis: dažniausiai atvaizduojančiomis Švedijos karaliaus rūmus, o pajvairinimui atvaizduojamas ir puritoniškasis Bostonas. Taip pat galima užtikti įvairiuose pastatymuose naudojant įvairius veikėjų vardus, viener itališkų, o kitur originalius švediškus.

Reikia pastebėti, kad Verdi operos libretas nukrypsta nuo istorinės tiesos. Autorius Scribe savo veikalui "Švedijos Gustavas III", kuriuo pasinaudojo Verdi libretistas Somma, naudoja tik-tai vienintelį istorinį faktą, būtent tą, kad Švedijos karalius buvo nušautas operos kaukių baliuje. O visos kitos priežastys, motyvai ir veikėjai yra išgalvoti. Iš tikrųjų Švedijos karalius Gustavas III, kuris labai domėjosi teatru, muzika ir literatūra, net įsteigė pirmą dramos ir operos teatrą Švedijoje, buvo nužudytas jo kapitonu Jacob Ankarstrom politiniais motyvais, o ne iš asmeniškų keršto, kaip vaizduojama Verdi operoje. Po atentato, karalius dar gyveno 10 dienų, o jo žudikas buvo nubaustas mirtimi, kiti du sąmokslininkai pabėgo į užsienį. Verdi opera baigiasi labai idealiai: prieš mirdamas ten pat kaukių baliuje, karalius dovanoja savo žudikui, šisai gailisi, visi susitaiko ir apgarbsto mirštantį karalių.

Verdi opera "Kaukių balius" užima centrinę vietą kompozitoriaus brendime kaip muzikinio dramatiso. Ši opera, furtinga me-

labai tinka. Nors tikrai paskutinėje operos scenoje veikėjai pasirodo su tikromis kaukėmis, tačiau simboliškai šie veikėjai yra kaukėmis prisidengę nuo pat pradžių, nuo pirmojo veiksmo.

Pačioje pirmoje scenoje jau du sąmokslininkai pareiškia neapykantą karaliui. Šių dviejų užmaskuota neapykanta yra tuoj pat išbalansuota karaliaus užmaskuota meile Amelijai, savo sekretoriaus žmonai. Karalius, eidamas pas burtininkę, taipgi pasisako, kad jis užsimaskuos, apsi-rengs kitais rūbais. Antrame veiksmo Amelija pasirodo taipgi prisidengusi šydu. Šyda praskleidusi, ji randa karaliaus meilę, bet taip pat sukelia kerštą savo vyro širdyje.

Gera įsiklausius į šią operą, pastebime, kad ir pati jos muzika yra savotiška kaukė. Verdi sukūrė muziką tokia nesudrumstai plaukiančia melodija, kad, ir nenorint, jaučiamas nesutarimas tarp labai lyriškos muzikos ir tragiško operos veiksmo. Nuo pat nerimtos overtiūros pradžios mes matome karališką pasaulį: šokantį, juokaujantį, su linksmais choralais ir pažo Oscaro linksmomis dainomis. Net ir tada, kai du sąmokslininkai slapčia murma savo grasinimus karaliui, tarp visų šitų linksmybių mums jie visai neatrodo gąsdinantys.

Jau pačia savo muzika Verdi apibūdina operos veikėjus. Muzikiniu raštu karalius yra atvaizduotas neatsakingas ir nesubrendęs būti valstybės valdovu. Čia muzika yra greita, šokinėjanti, nuotaikinga, negili, neprasminga. Muzika surimtėja, tikrai išgirdus Amelijos vardą, kada karalius išreiškia savo meilę, savo lyriškomis arijomis.

Karaliaus sekretorius Renato yra daugiau ramesnis veikėjas. Verdi išbalansuoja jo muziką ilgesne linija ir pastovesniu ritmu. Kartu jis yra pilnas aistros žmogus. Savo dramatiškai monologu-arijoje "Eri tu" turtinga melodija jisai ne tik išsako gilius jausmus: apmaudą, kartėlį ir gailėstį, sužinojęs, kad jis yra ap-

gautas savo geriausio draugo, bet taip pat nusako savo keršto motyvus. Ši arija yra daug gilesnė, išreiškianti daugiau žmogiško jausmo negu bet kokio karaliaus sentimentalūs išsišokimai.

Dramatiniai mažiausiai išvystyta yra veikėja Amelija. Mes matome ją nuolatinėje baimėje, sumišime, neramume ir beviltiš-kume. Jos vokalinė muzika yra šokinėjanti, bet kartu energinga ir lanksti, išreiškianti nuolatinį jaudinimąsi. Ji labiausiai primena kitą Verdi soprano rolę — Leonorą "Likimo galioje".

Burtininkė Ulrica savo trumpų scenų turi, gal būt, tamsiausią muzikinę dalį. Bet, kaip šios operos visose dramatinėse įtampose, prieš arba po jų karaliaus pažas Oscaro tuoj įsiterpia su savo nerūpestingomis, kolorotūriškai išpuoštomis dainomis.

Paskutinė operos veiksmo scena vyksta nerūpestingos šokių lodijomis.

muzikos fone. Tikrai sąmokslininkams įvykdžius savo mirtinąjį sprendimą ir visiems veikėjams nusiėmus kaukes, apgailint karaliaus mirtį, Verdi muzika igauna pusiau religinės nuotai-kos, visai negirdėtos šios operos veiksmo slinktyje. Čia pasireiškia būdingasis Verdi, kurio kūryboje prisidengimas kaukėmis ir apgaulė turėjo stiprų vaidmenį ir kitose operose kaip "Ernani", "Trovatore", "Rigoletto", ir pa-čiose vėliausiose "Otello" ir "Falstaff". Nors, žinoma, "Kaukių baliuje" trūksta tos gilos muzikinės prasmingos reikšmės, kurią kompozitorius galutinai ir tobulai įkūnijo Šekspyro šedevruose "Otello" ir "Falstaff". Bet vis tiek jau ir "Kaukių baliuje" stipriai jaučiame, kad Verdi bū-ta didelio itališkosios operos me-nininko, kurio kūrybos lobis susideda beveik vien tik iš ope-rų, plaukiančių žavingomis me-lodijomis.

TAIKOS PREMIJA UZ SOCIALINĮ VEIKIMĄ

Net 240 Olandijos profesorų, remiami kolegų iš 10-ties kitų kraštų, pasiūlė garsų Brazilijos kovotoją už socialinį teisingumą arkiv. Helder Pessoa Camarą specialiai sudarytai taikos premijai. Dabar ta premija jam paskirta, drauge su 175 439 dol. dovana, kuri susidarė iš įnašų, suaukotų Švedijoje, Norvegijoje, Olandijoje ir V. Vokietijoje. Ši premija paskirta kaip savotiškas opozicijos pareiškimas dėl Nobelio premijos paskyrimo Kissingeriui.

PALAIKYS PRIVACIAS MOKYKLAS

Viceprezidentas Ford spaudos konferencijoje Grand Rapids pareiškė, kad jis remia pastangas suteikti paramą privačioms mokykloms. Jis taip pat remia pastangas praradusių nuostatų prieš negimusius žudymą.

Draugo dailiojo žodžio KONCERTAS

Ir 23-čio Romano Premijos įteikimo iškilmės

Balandžio mėn. 7 d., sekmadienį; 3:00 val. popiet

MARIA SALĖJE --- CHICAGOJE

Laureatė BIRUTĖ POKELEVIČIOTĖ

PROGRAMĄ ATLIKS CLEVELANDO OKTETAS, vadovaujamas RYTO BABICKO

BILJETŲ KAINOS: \$3.00, \$4.00, \$5.00, \$6.00; vietos numeruotos.

BILIETAI GAUNAMI

DRAUGO ADMINISTRACIJOJE, 4545 West 63rd Street, Chicago ir MARGINIUOSE, 2511 West 69th Street, Telef. — PR 8-4585

DOVANŲ SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITAS ŠALIS

Prieš sudarant dovanų siuntinį savo giminėms Lietuvoje, pirmiausia pasitarkite su mumis, kas svarbiausia ir reikalingiausia jiems pasiūsti.

Pavasario ir vasaros sezonui siūlome šias prekes:

Nepermatomo nailono medžiaga suklelei.	\$10.00
Crimplene medžiaga suklelei.	\$11.50
Crimplene medžiaga su blizgučiais.	\$14.00
Nailoninės arba šilkinės skarelės	\$ 2.50
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių rūbų.	\$ 9.00
Gefiūro medžiaga suklelei.	\$15.00
Labai gera angliška vilnonė eilutei medžiaga.	\$42.00
Dirbtinis Mink kailis paltui.	\$50.00
Nailoniniai išieginiai marškiniai.	\$ 8.50

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų ir kt. Persiunčiame pinigais dėl tokių prekių, kurias iš čia negalima pasiūsti.

Taip pat siūlome pasiūsti arba įsigyti savo naudojimui "Olimpia" rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E.2. England

Telef. 01 739 8734 or 460 2592

Reikalauskite mūsų kainoraščių, nurodykite savo pageidavimus.

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

FEDERAL
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL.: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

PER ANNUM
certificates
\$5000 or more
4 year min.

6 1/2%

PER ANNUM
\$5000 or more
2 year min.

Nauji leidiniai

• **Rt. Rev. Msgr. Vinzenzo Cusmano, IN THE SERVICE OF THE CHURCH. * THE SERVANT OF GOD ARCHBISHOP GEORGE MATULAITIS. Biographical sketch and spiritual diary.** Chicago, Ill. 1974.

Tai anglų kalbos vertimas knygos, išleistos italų kalba Milano 1963 m. Originalo kalboje ji vadinosi "Innamorato della Chiesa". Anglų kalbą ji išversta ir išleista prelatas Juozas Karaliaus mecenatinio dosnumo dėka. Leidinys 145 psl., kaina \$2.00, gaunama "Drauge".

• **SEJA, 1973 m. Nr. 4. Tautinės demokratinės minties laikraštis.** Leidžia Varpininkų leidinių fondas. Red. L. Šmulskytis, 2523 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Juozas Urbelis, 1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160. Žurnalas išeina 4 kartus metuose. Metinė prenumerata \$5.00. Straipsnių antraštės ir užsklandos dail. Br. Murino.

Tarp kitų mūsų visuomenės grupių šio pobūdžio žurnalų "Seja" išsiskiria spausdinamų straipsnių neįsistatumu. "Seja" užgriebia daug temų, ir visos labai trumpai, bet pakankamai, kad jos būtų įdomios. Nors "Seja" leidžia tam tikras mūsų visuomenės politinis sambūris, tačiau žurnale nevengiama ir grynai kultūrinių temų.

• **LAISKAI LIETUVIAMS, 1974 m. vasario mėn. Nr. 2.** Lietuvių jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administruoja Petras Kleinas, S.J. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumerata \$5.00.

• **ATEITIS, 1974 m. sausio mėn. Nr. 1.** Lietuvių katalikų jaunimo žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. Jonas Staškevičius, 941 Dundas St., W. Toronto 3, Ont. Canada. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Ilustracijos, nuotraukos ir viršelis Vyto Pranašio. Žurnalo metinė prenumerata JAV ir Kanadoje \$7.00, susipažinimui prenumerata \$5.00, garbės prenumerata \$15.00, visur kitur laisvajame pasaulyje \$5.00.

• **MOTERIS, 1973 m. lapkričio - gruodžio mėn. Nr. 6.** Lietuvių moterų žurnalas. Redaguoja Nora Kulpavičienė. Leidžia Kanados Lietuvių katalikų moterų draugija. Administruoja Bronė Pabedinskienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, M6H 1A8, Canada. Metinė prenumerata \$6.00, garbės prenumerata \$10.00.

• **Povilas Reklaitis, DIE STADT-ANSIGCHTEN ALT - LITAUENS in der Graphik des 16. bis 19. Jahrhunderts.** Vilnius. Gardinas. Kaunas. Trakai. Nordost-deutsches Kulturwerk, Lueneburg 1972. Schriftenreihe Nordost - Archiv Band 5 bearbeitet und herausgegeben von Eckhard Jaeger.

Tai žymaus mūsų meno istoriko dr. Povilo Reklaičio nauja ir labai kruopščiai paruošta studija vokiečių kalba apie keturių istorinių Lietuvos miestų senuosius vaizdus piešiniuose ir raiziniuose. Studija gausiai iliustruota, 62 psl., kaina 19,80 DM. Galima užsisakyti, rašant ir čekį siunčiant, šiuo adresu: Nordostdeutsche Kulturwerk e. V., 314 Lueneburg, Herderstr. I-II, W. Germany.

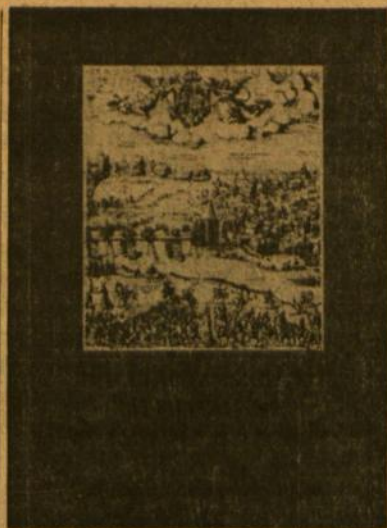
• **A. Sabaliauskas, NOTED SCHOLARS OF THE LITHUANIAN LANGUAGE.** Biographical sketches. Translated by William R. Schmalstieg, Pennsylvania State University, and Ruth Armentrout, Pennsylvania State University. Published jointly by Akademijos skautijos leidykla and Dept. of Slavic Languages, Pennsylvania State University. Library of Congress Catalog Card Number: 73-84369.

Labai parankiam leidinyje duodami aprašai įvairių tautų didžiųjų kalbininkų ir jų kalbotyrynių darbų, liečiančių lietuvių kalbą. Tai vis vokiečių, danų, prancūzų, šveicarų, suomių, čekų, rusų ir latvių indėlis kalbotyrybinės lituanistikos mokslui. Gale nepamiršti ir pačių lietuvių kalbininkų. F. Kuršaitis, Ant. Baranauskas, Vyt. Juška, Kaz. Jaurinis, Kaz. Būga ir J. Jablonskis. Leidinys gaunamas šiuo adresu: Akademijos skautijos leidykla, 6549 So. Albany Ave., Chicago, Ill. 60629. Kaina \$3.00.

• **PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMAS, 1973 m. Nr. 5.** Pasaulio lietuvių jaunimo informacinis žurnalas, leidžiamas Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Rysių centro šešis kartus per metus. Vyriausia redaktorė — Jūratė Jasaitytė. Tiražas 4000 egz. Metinė prenumerata \$2.00, vieno numerio kaina 0.50. Redakcijos ir administracijos adresas: 2422 West Marquette Rd. Chicago, Ill. 60629.

• **EGLUTĖ, 1974 m. vasario mėn. Nr. 2.** Vieniintelis lietuviškas laikraštėlis vaikams išėjimoje. Leidžia Nekaltai Pradžiosios Marijos seserys. Redakcija sudaro: ses. Ona Mikalaitė, Elena Juknevičienė ir Danguolė Sadūnaitė. Redakcijos ir administracijos adresas: Eglutė — Immaculata Conception Convent, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata \$5.00.

• **LIETUVIS ŽURNALISTAS, 1974 m. sausio mėn. Nr. 4.** Lietuvių žurnalistų sąjungos nereguliarinis leidinys, Chicago, Ill. Re-

P. Reklaičio vokiečių kalba išleistas studijos apie senųjų Lietuvos miestų vaizdų piešinius bei raizinius viršelius.

Pagrėbštai

B. KAZIMIERAITIS

UŽSIMOJIMAS KEISTI EUROPIEČIŲ GALVOJIMĄ

Šiaip ar taip, Europa vis labiau apsiungia, ir gal ateis laikas, kai turėsime Jungtines Europos Valstybes. Juk stambus branduolys jau yra.

Bet to branduolio vadovai kol kas rūpinasi labiausiai materialiniais dalykais. Sakytume, kad gal taip ir reikia. Juk žmogus pirma turi pavalyti, o tik po to jam gali kilti noras padainuoti, vadinas, dvasiniai, kultūros dalykai eina po materialinių, ekonominių.

Europos apsiungimo atveju gal visi tie pirmumai ir šiek tiek sudėtingesni. Juk ryžtamasi apjungti kraštus, kurių vieni pastaraisiais dešimtmečiais bičiuliavosi, o kiti buvo priešai. Dabar ir draugams ir priešams tenka sėstis prie to paties stalo, dirbti tuose pačiuose fabrikuose ir, vaizdžiai šnekant, dalytis duonos kėsniais. Diplomatai, valstybininkai — taip, šitų pareigų yra sugėbėti suvaldyti savo nacionalizmą. Bet svarbu, kad ir liaudis nesisėstų, kad ji būtų pakanti.

Dėl to Europos Ekonominės Bendruomenės pavestas belgų prof. Henri Janne paruošė projektą tezių, kaip reikėtų pirmiausia pertvarkyti istorijos vadovėlius, kad iš jų dingtų nacionalizmas. Taip, šiandieniniuose vadovėliuose yra laimėjimų ir pralaimėjimų ir herojų, pro kuriuos veržiasi ne tik patriotizmas, bet ir nacionalizmas su šovinistiniais pasidūymais. O Europos tautoms reikia skiepyti supratimą, sugyvenimo, bendradarbiavimo mintį. Prof. Janne savo tezę teigia, kad istorija turi būti ne įvykių katalogas, bet mokslo, darbo teisės, sveikatos reikalų, fi-

daguoja Vytautas Kasniūnas, 3754 West 70th Place, Chicago, Ill. 60629. Administruoja Jurgis Janušaitis, 2334 West 69th St., Chicago, Ill. 60629.

• **MŪSŲ SPARNAI, 1973 m. gruodžio mėn. Nr. 35.** Lietuvių evangelikų reformatų žurnalas. Leidžia Lietuvos Evangelikų reformatų kolegija tremtyje. Redaguoja Jokubas Kregždė, 2439 W. 51st St., Chicago, Ill. 60632. Žurnalas kaina — auka.

• **AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KALENDORIUS 1974.** Išleido Tarpautinio informacijos centro Lietuvių skyrius. Redagavo Lietuvių žurnalistų sąjungos Sydneyjaus skyrius. Leidinys 72 psl.

losofijos, religijos, politikos ir meno sričių palyginamoji studija. Geografija turinti kreipti dėmesį į natūralias sienas ir parodyti, kiek daug tų sienų esama nenatūralių ir nereikalingų.

Kai kas jo tezes sutiko entuziastiškai. Kai kam, žinoma, jos labai nepatinka, nes jose įžiūrimas noras kištis į nepriklausomų kraštų nusistovėjusias auklėjimo sistemas.

ANGLAMS ATNAUJINTAS "SAUNUSIS KAREIVIS SVEIKAS"

Britai džiaugiasi, kad jų Heimananno leidykla pasirūpino išleisti Cecil Parrott išverstą Jaro-slavo Hašeko "Saunųjį kareivį Šveiką". Vertėjas — buvęs ambasadorius Čekoslovakijoje, sugebėjęs pajusti originalo kalbos plonybes geriau, negu 1930 m. vertęs Paul Selver, kuris versdamas trumpinę, praleidinėjęs, net trečdaliu sumažinęs tekstą (šį kartą vertimas turi 752 psl.). Be to, vertimui panaudotos 156 origina-

lo iliustracijos, pieštos Josepho Lados (Selverio vertime panaudota tik kelios dešimtys tų iliustracijų).

Ta proga prisiminta, ką apie "Saunųjį kareivį Šveiką" savo metu yra sakęs garsusis vokiečių dramaturgas Bertoltas Brechtas. Jam tas kūrinys atrodė reikšmingesnis už Dostojevskio raštus. Hašekas esąs vienas iš trijų pačių didžiausių šio amžiaus rašytojų, kurie pasieksią pasaulinio garso.

TEATRO MUZIEJUS

Paryžius vienas turi net du rimtus teatro muziejus. Rusija turinti keturis, Olandija — vieną. O Britanija kol kas neturėjo nė vieno. Teatrinius dalykus ligi šiol rinkdavo atskiri aktoriai ir kitokie entuziastai, bet tokių privačių rinkinių neįmanoma parodyti tais dalykais besidominančiai platesnei publikai.

Vienas tokių kolekcionierių yra iš filmų pažįstamas britų aktorius Donald Sinden. Jis sakosi miegęs garsios aktorės Ellen Terry taip pat aktorius brolio Fredo lovoje, turįs karda, kuriuo Hamlete vaidindamas naudojosi Henris Irvingas, batus, kuriuos dėvėjo Karolį I vaidinęs Cymbeline, rinkinį amuletų, kuriuos turėjo Edmund Kean, tabakine, užrašų knygtelę ir lazda 1906 m.

mirusio komiko J. L. Toole. Tos pavardės mažą ką tesako su teatro istorija smulkiau nesusipažinusiame žmogui, bet vis tiek tai yra teatro istorija. Pagaliau tai tik vieno žmogaus rinkinio dalis. Kiti turi surinkę programas, kostiumus, dekoracijų eskizus.

Donald Sinden jau prieš 17 metų su grupe teatro muziejaus trokštančių entuziastų pradėjo rūpintis gauti patalpą. Pagaliau prieš porą metų jiems buvo pažadėta duoti 7 kambarius Londono Somerset House. Ligi šiol dar tas pažadas nebuvo tesetas, ir gegužės mėn. ten dar bus atidaryta paroda Churchillio šimtmečiui paminėti, ir ji tęsis iki spalio mėn. Po to, atrodo, ten sugabens jau savo rinkinius teatralai ir prie durų bus pritvirtinta kukli iškaba: Teatro muziejus. Taigi, geriausias pasaulyje britų teatras, kaip D. Sinden sako, turės jau muziejų.

ATNAUJINA MENO KŪRINĮ
Garsioji Milano katedra, statyta prieš 400 metų ir jau gerokai laiko paveikta, dabar atnaujinama, vadovaujant inž. C. Ferri. Athaujinimo darbai įpusėti.

KONCERTINIS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES
DARO PAGAL UŽSAKYMĄ IR TAISO STIGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
4914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652-8200

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite perkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. PProspect 6-8998

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000
6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.
VALANDOS: ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. r. Trečiad. uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. r.
A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisyimas
2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu apdailinti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

PLOKŠTELĖS, GAUNAMOS "DRAUGO" ADMINISTRACIJOJE

Plokštelės pavadinimas	Artistai	Kaina
ANOJ PUSEJ NEMUNELIO	Dainos i plokštelę įrašytos Lietuvoje	\$5.00
AURELIA DAINOS	A. Jūratė Paukštelis (Stereo)	\$5.00
DAINOS LIETUVAI	Aldona Stempuzienė (Stereo)	7.00
GINA CAPKAUSKAS dainuoja LABĄ RYTA	Salomėja Čerientė (Stereo)	6.00
LIETUVISKA KAMERINĖ MUZIKA LIETUVIŲ TAUTINIAI SOKIAI	New Yorko Lietuvių vyrų choras "Perkūnas"	6.00
LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYČIOS VAIKŲ PASVENTINIMO IŠKILMĖS	Choro vadovas V. Strolia (Stereo)	6.00
OI, TOLI, TOLI... JOREIVIŲ KELIAI	Izidorius Vasyliūnas, 2 pl. (Stereo)	15.00
RADIO VAKARUSKININKES DAINUOJA SVAJONIŲ ŽEMĖ	(Išleido L. Bendr. kultūros Fondas) (Stereo)	5.00
SILUVOS MARIJOS KOPLYČIOS PASVENTINIMO IR RELIGINIO KONCERTO MOMENTAI ŽIRGINELIAI	(Išleido Liet. Vyčiai) (Stereo)	5.00
DAINOS GRĮSIM, GRĮSIM MUZIKA FRANZ LISZT KETURI AUTORIAI: Poezija ir proza: LITERATŪROS VAKARAS	Philadelphijos Lietuvių choras "Viltis" (Stereo)	6.00
SEK PASAKĄ RINKINYS 25	Modernūs kūriniai, atliekami Tamošino orkestro ir solistų (Stereo)	5.00
26	(S. Barcus) (Stereo)	4.95
27	N. Ščiukaitė (Stereo)	6.00
28	A. Trečiokas (Stereo)	5.00
L. T. M. ANSAMBLIS "ČIURLIONIS 30"	Kvartetas Viltis (Stereo)	5.00
LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ DAINOS	Planistė Julija Rajauskas (Stereo)	6.00
LIETUVIŠKOS GIESMĖS	III-sis (Stereo)	5.00
LIETUVOS ATSIMINIMAI (Jubiliejaus proga)	IV-sis (Stereo)	5.00
MĖS ŽENGIAM SU DAINA	Laima Rastenytė (Stereo)	5.00
MANO ATSIMINIMAI LIETUVOS DAINUOJAM SU LEONE	A. Dvariono muzika (Stereo)	5.00
DAINOS IR ARIJOS	A. Sabaniauskas dainuoja (Stereo)	5.00
VASARIO 16, LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 50 METŲ MINĖJIMAS	P. Dėdė-Grauzinis-Volteraitė (Stereo)	5.00
	Karo muz. orkestras ir kiti (Stereo)	5.00
	(Mono)	5.00
	(Mono)	10.00
	Stasė Klimaitė (Mono)	5.00
	Algerd Brazis ir Zibuoklės (Stereo)	5.00
	Brazis, Zibuoklės, Juodytė (Stereo)	5.00
	New Yorko Vyrų orkestras (Stereo)	5.00
	L. Juodytė ir gitara (Hi-Fi)	5.00
	L. Juodytės dainavimas (Hi-Fi)	5.00
	Janina Nomeikaitė-Armonienė (Stereo)	5.00
	L. Stukas, Zibuoklės, Rūtos ir parapijų ansambliai (Stereo)	5.00

(Illinois valstybės gyventojai prie tų kainų pridėkite 5% taksų mokesčiams ir 25 centus persiuntimui.)

Užsakymus siųskite: DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

Nuo 1914 Metų
Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visais mūsų apylinkėse. Dėkojame jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.
Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00
AND LOAN ASS'N.
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILL. 60632
Phone 254-4470
5 1/4% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.
7 1/2% 4 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

TRAVEL ADVISORS OF AMERICA, INC.
Nauja agentūra su patyrusiu personalu kelionėms į U.S.S.R., lietuvių vadovė Loretta Kasis turi:
7 KELIONES Į LIETUVĄ 1974 METAIS žemiausiomis kainomis:
1—Gegužės 19 d. 2 1/2 savaitės
2—Birželio 16 d. 2 savaitės
3—Birželio 30 d. 2 1/2 savaitės
4—Liepos 14 d. 2 savaitės
5—Liepos 28 d. 2 savaitės
6—Rugpjūčio 11 d. 2 1/2 savaitės
7—Rugsėjo 8 d. 2 savaitės
Grupės 1, 3 ir 6 apima 4 naktis Leningrade, 5 naktis Vilniuje (atskrendama į Vilnių iš ryto ir 1 ekskursija į Kauną), 3 naktis Minske, 1 naktis Maskvoje ir 4 naktis Copenhagen (su ekskursija į Malmo, Švediją).
Grupės 2, 4, 5 ir 7 turi viską tą patį, tik po 1 nakties Copenhagen grįšime namo.
Visais kelionių reikalais kreiptis į
TRAVEL ADVISORS OF AMERICA, INC.
180 N. Michigan Ave., Chicago, Ill. 60601
Suite 328
Tel. 346-0102
Loretta Kasiene ten rasite antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 5 iki 7 val. vak., ir šeštad. nuo 10 val. ryto iki 4 val. popiet. Bet kokių laikų galima skambinti Loretai Kasi ir namus, kam nepatogu važiuoti į miestą — galima bus reikalus atlikti jos namuose pagal susitarimą telef. 776-0180.

Kultūrinė kronika

LIETUVIAI NAUJUOSE TYRIMUOSE

Dr. Audronė Užgiriėnė-Stake ir Vincas Adamaitis dalyvauja Plymer cheminių tyrimų darbuose, vykdomuose JAV uraganų tyrimo laboratorijos. Nustatyta, kad jeigu sumažinamas garavimas vandens dalyje, kur formuojasi uraganas, tai sumažėja viesulo stiprumas. Tyrimai ir bandymai vykdomi dviem kryptimis: 1. Apdengiant vandens paviršių plonu sluoksniu polimer medžiagos, sudarytos IIT (Illinois technologijos instituto) tyrimų padalinio, 2. sumažinant garavimą modifikuojant kitas vandens paviršiaus savybes, pvz. (audringa bangų taškymąsi), kas padidina garavimą. Abiem atvejais naudojamas vandens padengimas hidrofofinėmis ir hidrofilinėmis molekulėmis.

J. BLEKAITIS APIE SCENOS VEIKALŲ APATARIMUS

Rašytojas, režisierius J. Blekaitis žurnalistikos vadovėliui parašė vertingą straipsnį „Kaip aptariame draminį vaidinimą“.

ANTANAITIS APIE KNYGŲ RECENZIJAS

Plačiai besireiškias knygu apžvalgininkas A. Antanaitis žurnalistikos vadovėliui parašė išsamų, dokumentuotą straipsnį apie knygu recenzijas ir kritiką.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENE

Ar verta pamatyti "The Exorcist"?

Šio filmo reklamai plačiai rėkiant, kad žiūrovai, arba nebaigę išeina iš teatro, arba alpsta, arba "važiuoja į Rygą", visiškai numušę ūpą "THE EXORCIST" pamatyti. Kam stovėti eilėje valandomis kartu su keturgubai apgulusiais teatru iš trijų pusų, mirkti lietuje, susimokėti 4 dol. tik tam, kad pasijustumėi nesmagiai viduje ar... tikrą apmaudą pergyventumėi, kas iš tikrųjų ir įvyko.

Jei žmogus yra prietaringas ar silpnėsių nervų, tegul nė nemėgins savo smalsumą patenkinti.

Filmas yra tikrai pornografinis, sadizmo, nešvankausių žodžių virtinės ir pigaus sujaudinimo mišinys. Amerika yra sensacių kraštas, ir nežmoniškas filmo pasisekimas net nustebino patį režisierių Friedkin.

Taip ir jaučiu, kaip apšauks "neišmanėle", drįsusi purkštauti prieš dešimtini nominacijų vainikuotą filmą.

Čia ir yra visa bėda, kad Amerikoje iš šlamšto milijonai sukratunami.

Pvz, tokia Jacqueline Susann parašo "bestsellerius" "Valley of the Dolls", "Love machine" etc., kuriuos kritikai vadina atmatomis, iš tolo "kiepiančiomis", o atmatos ją milijoniere padaro.

Arba vėl, pasmerktasis (X klasifikuotas filmas) "Last Tango in Paris", nors nenominuotas, bet Marlon Brando už savo "vaidybą" nominuotas geriausio aktorius premijai. Jo gi ta "geroji" vaidyba reiškiasi pašėlusiai akiplėšiška pilietine drąsa tame vulgariame, pornografiniame filme.

Grįžtant prie bauraus, šlykštaus, gėsdinančio ir pigaus nervus dilginančio (nepaveikusio šių eilučių rašančios) filmo "The Exorcist", tik tiek duos "naudos" žiūrovui, kad išmokys visą eilę šlykščių, nepadorių, vulgarių žodžių. O tie žodžiai, kuriuos čia rašančioji negalėjo rasti savo 1952 m. Websterio nesutruktintame žodyne, jau spėjo įsiplietinti šių dienų net kondensuotame Websterio žodyne. Galima prileisti, kad šėtonas keikiasi apėsotis dvilikametės mergaitės lūpomis, bet kuo pateisina mi jos motinos — žinomos kino

New Yorko penktojo Lietuvos dailininkų parodoj dalyvavę dailininkai. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę: Ir. Griežė, Plechavičienė, A. Vitkauskaitė-Merker, Kidolytė-Ignienė, K. Zoromskis, R. Ingelevičienė, Vida Kristolaitytė. Antroje eilėje iš kairės į dešinę: E. Sodaitytė, Iz Sodaitis, Ir. Vakselytė-Nemickienė, V. Kašuba, A. Kašubienė, M. Žukauskienė, A. Elskus, Rg. Ingelevičiūtė-Kudzienė, P. Gaubys Rutenis, Uselis, V. K. Jonynas ir P. Jurkus. Nuotr. V. Mažello

APIE INTERVIEW

Lietuvių žurnalistų sąjungos leidžiamam vadovėliui straipsnį apie interview parašė dr. J. Prunskis, jis taip pat parašė straipsnį apie žurnalistų archyvą ir biblioteką. Šiam leidiniui jau turima 22 straipsniai, medžiaga visai baigiama telkti.

TYRINEJA LIETUVIŲ BALDUS

Alfonas Andriuskevičius, Lietuvos Mokslų akademijos Istorijos instituto Etnografijos sektoriaus mokslininkas, jau eilę metų tyrinėjo senojo lietuvių kaimo baldus ir parašė disertaciją istorijos mokslų kandidato laipsniui

gauti. Praėjusiais metais Lietuvos Mokslų akademijos darbai, A serija, 3 (44) tomas paskelbė Andriuskevičiaus straipsnį "Lietuvių valstiečių stalų tipai XIX-XX a. I pusėje", p. 195-208, 6 pav. Brėžiniais pavaizduota 22 stalai ir duoti 2 schematiniai žemėlapiai — kartogramos kai kurių stalų tipų paplitimui Lietuvoje parodyti.

Šiai nedidelės apimties kondensuotai parašytajai studijai autorius panaudojo Lietuvos muziejuose randamą iliustracinę ir aprašomąją medžiagą ir savo tyrinėjimus ekspedicijų metu, iš viso 377 stalus. Iki šiol nebuvo nuodugnių veikalų apie lietuvių baldus, tik aptarimai bendresnio pobūdžio leidiniuose. Andrius-

kevičius klasifikuoja stalus į nekilnojamuosius ir kilnojamuosius. Klasifikacija sudaryta pagal atramos, kuri laiko stalo viršų, konstrukciją. Atrama nulemia stalo išvaizdą ir formą. Nekilnojamųjų stalų su į žemę įkaltais kuolais retai teuzinkama. Kilnojamųjų stalų nustatyti trys tipai: I. stalų viršus remiasi į įkalto- mės kojomis; II. stalų viršus guli ant išardomos atramos — dviejų stovų, sujungtų strypais; III. stalų viršų laiko neišardoma atrama, padaryta iš keturių vertikalių stulpelių, kuriuos jungia horizontalinių lentų vainikas.

Nekilnojamieji stalai beveik išnyko XIX a. pirmojoje pusėje. XX a. pradžioje nyko stalai su įkaltais į stalo viršų kojomis,

taip pat nustota dirbti stalus, kurių viršų laikė dviem strypais sujungti stovai. Išgalėjo vad. rėminės konstrukcijos stalai. Visų tipų stalai, naudoti lietuvių kaimo, buvo žinomi ir kaimyniniuose kraštuose. Palyginimui autorius panaudojo nemaža svetimos literatūros. Pabaigoje duotos santraukėlės rusų, anglų ir lietuvių kalbomis. Studija išleista ir atskiru atspaudu.

J. Gbt.

LATVIŲ DAILININKO PARODA

Chicagos Latvių bendruomenės centre 4146 N. Elston Ave., Chicagoje, kovo 2 ir 3 d. bus dail. prof. A. Annus ir jo dukters dail. A. Annus Hagen kūrinių paroda. Ta proga bus pagerbta ir prof. Annus 80 m. amžiaus sukaktis.

SPAUDOS SUVAŽIAVIMAS

Dviejų spaudos sąjungų: Catholic Press Association ir Associated Church Press suvažiavimas įvyks bal. 23-26 d. Denvery. Pagrindiniu kalbėtoju paskiestas Notre Dame universiteto prezidentas kun. Th. M. Hesburg, CSC.

AUKLETOJŲ SUVAŽIAVIMAS

JAV katalikų pedagogų suvažiavimas įvyks Clevelande bal. 15-18 d. Numatoma, kad suvažiavimas arti 15,000 mokytojų ir mokyklų administratorių.

Aloyzo Barono IŠDŽIUVUSI LANKA

Niekas taip giliai ir nevienpusiškai nesupranta įvykio, net ir nelaimingo, kaip Baronas.

Ir jis moka tai papasakoti. Knyga 233 psl., kainuoja 4.50 dol. Galima gauti DRAUGE ir pas platintojus.

MISIOLELIS AKLIESIEMS | jų globai spausdina sekmadienių JAV katalikų draugija akly- mišiotėlių aklyjų rašmenimis.

2-jų savaitių EKSORSIJOS Į LIETUVĄ

Vyksta: gegužės 15 rugpjūčio 7
birželio 5 rugsėjo 4
liepos 3 spalio 2

ir
Gruodžio 20

Jungtis prie grupių galima Bostone ar New Yorke.
GRUPĖSE DALYVIŲ SKAICIUS RIBOTAS — NESIVELUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116

SOUTH BOSTON, MASS. 02127

TEL. (617) 268-8764

Savininkė: Aldona Adomoniene

PERSONAL SELF-PROTECTION

Apsaugokit save ir savo mylimuosius nuo kriminalinių užpuolikų su šiuo preciziškai pagamintu, aukštos kokybės nemirtingų asarinių dūjų ginklu. Sauna septynis kartus į sekundą. Tvirta metalo konstrukcija su patogiu saugiu gaiduku. Europiečių meistrų gaminti. Lengvai nspaudžiamas gaidukas. Nerūkalingas federalinis šaunamų ginklų leidimas.

SEND \$19.95 ADD \$5.00 FOR 10 ROUNDS & LEATHER HOLSTER

GUARDIAN, DEPT. DD, BOX A • LONG ISLAND CITY, N.Y. 11101

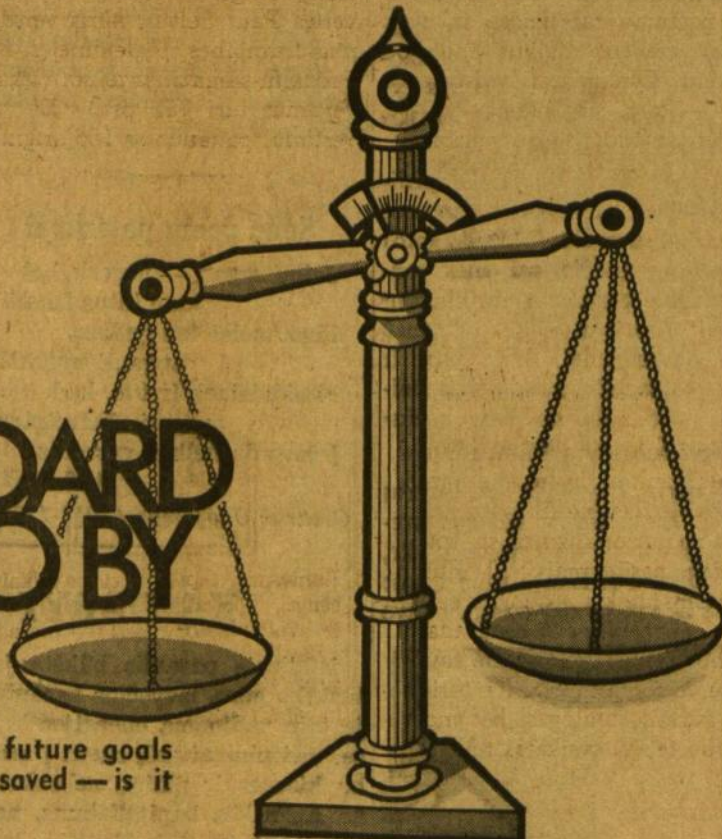
Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvenhill 6-2345-4
1410 S. 50th Ave., Cicero TŌwnhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
TRYs MODERNISKOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorų Asociacijos Nariai
ANTANAS M. PHILLIPS
8307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
POVILAS J. RIDIKAS
8354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
8319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmple 2-1003

THE STANDARD TO GO BY

When weighing your future goals against what you've saved — is it enough?

It might be well that you check into one of our six savings plans.

Each plan earns a different high rate of interest and is backed by good old fashion service and protected by reserves that are more than twice the legal requirement.

Come in and ask our savings counselors about our savings programs. They are ready to help you choose the plan that's best for you.

Founded 1909
Assets over \$198,000,000.00
Reserves over \$18,000,000.00
Celebrating our 65th year

4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

SPYGLIAI IR ROYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

PASNINKAI IR PASIVAIŠINIMAI

Seniau, kai atėdavo užgavėnių baltai, tai būtina buvo užkasti tiek, kad visai gavėniai užtektų, nes visi riebalai, dideliu dr. Adomavičiaus džiaugsmui, būdavo paslepami ligi Velykų. Šiais laikais užgavėnės yra tik kaip pasitenkinimui skirta diena arba patikrinti, kiek gerom progom gali blynų sukirsti ar kiek stiklėlių išmesti. Seniau tai būdavo laišinio ir kanapinio kova, o dabar tas kanapinis seniai jau ant menčių guli ir nebeatsigauna, nepaisant, kad visi jį užtarinėja ir visi medicinos mokslai aiškina, kad kanapinis turi gyventi, o laišinis kojas pakratyti.

Šiais laikais būtų labai sveika, jei būtų teigiama, kad po parengimo niekas nebus vaishinamas jokia kavute ir pyragaičiais, bet turės skaityti knygas apie valgyto kenksmingumą.

Taip būtų sutaupoma pinigų ir žmogus apšviečiamas. Net ir garsieji Lietuvos sodybos Bosienės cepelinai nustotų žavimu prieš medicinišką tiesą, kad ne valgyti susirinkom po programos, bet knygų skaityti, nes valgytas labai kenkia. Todėl šių užgavėnių proga buvo labai praveru priimti rezoliuciją, kad toliau bus ruošiamos ne pavalyto vakarienės, ne banketai, bet kolektyvinis mingas kovai prieš užvalgymą.

Ar alkanas, ar penimas — gyvenimas žmogaus tikrai girtų trepsinimas po antvožu dangaus.

N. K.

Laisvinimo veiksniai turi mokytis iš medžių

„Medžiai, kurie turi vertybę savyje, vadovavimui kitiems medžiams nesiekia. Jie yra laiminę, reikšdami savo srityje. Taip alyvmedis džiaugiasi savo riebiais vaisiais, fyga — savo saldumu, vynuogių — savo uogų produkta, vynu. Nei vienas iš jų bendresne veikimo sritimi nesidomi ir vadovavimui kitiems nenori“.

Vyt. Bagdanavičius
(„I Laisvė“)

— Kodėl tie paršukai taip susijaudinę žiūri į mane? — klausia iš svečius atėjęs kunigas.

— O, jie nepatenkinti, kad jūs valgote iš jų indelio.

Pirmyn dešimtmečio žingsniais

„Dirvoje“ Skirpstas 1973. XII. 19 d. rašė: „ALTS-gos East Chicago skyrius suruošė 'Aušros' šimtąjį gimtadienį. Kokio pasiekimo iniciatyva, koks prasmingas žygis. Ir mus didžiai stebina, kad tokia reikšminga sukaktis mūsų visuomenėje buvo kone tylomis praėita... Pamiršti 'Aušrą'! Tai ko dar vis begiedame, jog iš praeities stiprybės reikia semtis? Kad bent ateityje panašių svarbių sukakčių nepraleistume negirdomis, vėta N. Metų angoje rimtai susimąstyti“.

Spygliai gi visą laiką kvailai manė, kad „Aušros“ minėjimas bus tik 1983 m.

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

— Būtina sunaikinti kūrybą apie piemenis. „Naujienos“ rašo: „Piemenėlių visai nebuvo. Po kelių metų visi vaikai turėjo eiti privalomai į mokyklą. Esame pervažinę vasaromis skersai išilgai Lietuva, visur tematėme galvijus, arklus prirašiotus. Jeigu kuriame ūkyje atsiradavo laisvesnis žmogus, nebūtinai vaikas, kartais gyvulius paganydavo. Bet tai atskiras reiškinys“.

Kadangi Lietuvos Enciklopedija rašo, kad kanvės buvo ganomos ir dar piemenėlio (Maželio foto) nuotrauką išdėjo, tai mes manome, kad tas tomas yra klaidingas ir kaip toks reikia sudeginti. Visi tie rašytojai, kurie ganė ir apie piemenėlius rašė, turi sumaiškinti savo veikalus, kaip kenksmingus Lietuvos išvadavimui.

„Europos Lietuvių“ St. Baltrus rašo. „Kada išėjus lietuvis svečiuojasi savo gimtajame krašte, pažindamas to krašto istoriją nuo A iki Z, kai jis dar suranda savo

Nedemokratiška abejonė

„Naujienose“ rašoma, kad VI. Rasčiauskas suabejojo, ar Tautinėms kapinėms reikalingi milijonai: „Mes esame milijonieriai“, mes kiekvieną metų didėjame po keliasdešimt tūkstančių... Jau pasiekėme ir peršokome visą milijoną, esame „milijonieriai“... Bet ar mes tuos milijonus nusinešime? Ar tas pelnas kapinėse mumis reikalingas?“

Atrodo, kad Rasčiauskas nėra demokratas. Kai milijonai naudojami, tai jie vienodai tarnauija ir gyviems, ir mirusiems.

Žurnalistiniai paslydimai

— Žodžiu sudaryta sutartis neverta popieriaus, ant kurio ji parašyta.

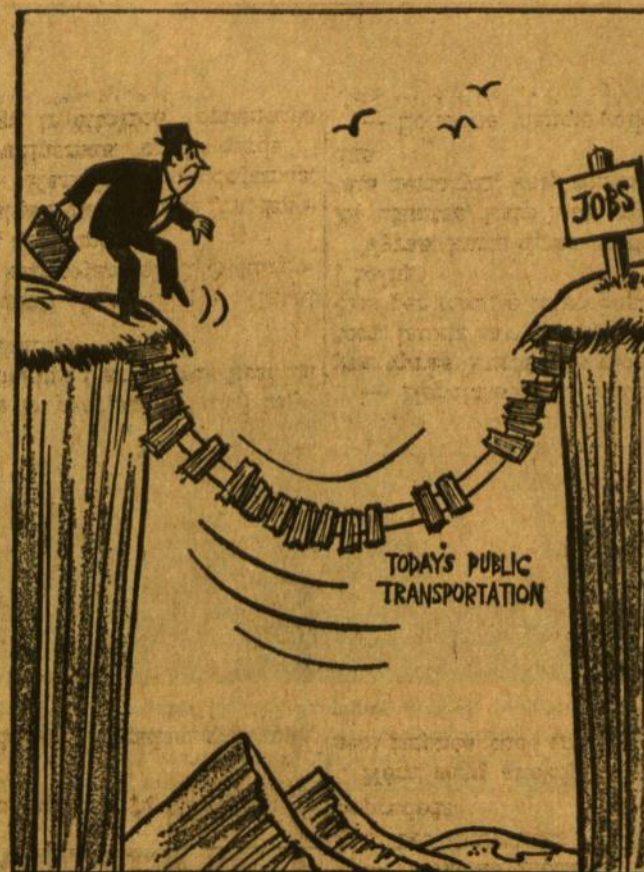
— Niekas daugiau į tą restoraną nebevaikšto, nes jame per daug žmonių.

— Jeigu tavo tėvas būtų gyvas, jis apsiavestų kape.

— Nepaisant, koks laikas nebūtų, ji visada keliai rytą šėtą valandą.

NUGERIMO VIETA

„Man teko nugert kultūriniam centre. Ir bučiuoti svetimas moteris. Ir linkėti visiems visko, kas retai išsipildo. Ir sukūti, sukūti ant pasiutusio slidės parketo iki trečios ar pusiau ketvirtos ryto“.

Alf. Nakas,
„Nepr. Lietuva“, 1974. I. 29

sitaip amerikiečiai vaizduoja susisiekimą kai kuriuose JAV miestuose

GAVENISKAS SUSIMĄSTYMAS

Ir kai mus išvijo rusis iš tėvynės
Su visus išlaisvint pažadu kiliu,
Būtu išleisti, kelmą apkabinęs,
Tartumėl lėktuvu šiandien sprausminu.

O pasikui stovykloje per ilgai užtrukus,
Vertėm komitetus, tartumėl ožiai,
Deginom mašiną draugo politrako,
Bamdžiusio mus guosti, kad pakars gražiai.

O po to leškojom kur rūsyje buto,
Ir džiaugėsi, kad lovą ar kėdės gavai,
Dar vėliau, sukūrtę pusę kalakuto,
Pirmą milijoną naktį sapnavai.

Ir po to galvojai kiek supažangėti
Ir pradėjai niekinti Altus ir Villians,
Ir kad tik bendraujant, bundėt tikimėti,
Galima išlaisvint Vilnių ir Trakus.

Nors širdy nestojai niekada mąstyti,
Kad tikrai ten nėra jokios pažangos,
Ten kur tik barzdelė lenininė švyti
Kolkimės klausė kilpoje uodegos.

O dabar, pro šerius ir namus pažvelgęs,
Virpi, lyg pakinkliai įdurtas dagiu,
Balga glūtinės darba, stilkta su daigiu,
Kardmuo Kody su Algu Regiu.

Miklas Mužikas

Mintys prakalboms pagerinti

— Afrikoje visi, net laukiniai, nori vaikščioti apsiręngę, o čia, Amerikoje, nori vaikščioti nuogi.

— Supermandagumas, kada vyras, kalbėdamas su moterimi telefonu, nusiima kepurę.

— Pinigai ir kvailį padaro išmintingą.

Iš pusės žodžio dažniausiai atspėjame tas mintis, kurios būna nuvalkiotos.

— Mokslas niekada nesibaigia, bet daugumas jo niekada nepradedą.

Nėra senų anekdotų yra tik seni žmonės, tuos anekdotus girdėję.

— Vinis sulinksta, tik pajutusi tvirtą pagrindą.

— Kelią galima rodyti ir nešvarių pirštu.

— Pinigai neneša laimės tol, kol tu jų kam nors neišleidi.

— Pinigai neperka draugų, bet padeda tau palaikyti ryšius su tavo paties vaikais.

— Nepataisomas optimistas yra vyras, kuris, užsivedęs motorą, laukia savo žmonos, žadančios per minutę laiko pasiruošti j balių.

Vyras, kuris dirba ir visą laiką užimtas, kaip bitė, gali kartais nematyti, kaip dingsta mēdus.

— Londone, vienoje vaikų polislis aikštelėje, kabo skelbimas suaugusiems: „Prašome nesikisti į vaikų vaidus. Jų ginčai greit išsispres, tuo tarpu jūs ginčysitės dar labai ilgai.“

— Išmūstas iš vėžių, ir savuose ratuose sėdėdamas, svetimą giesmę gieda.

— Pagyręs moterį, laimėsi jos šypsnį, papelkęs jos draugę — dar ir prielankumą.

Paruošė pr. al.

VEIDŲ ISPROSIJIMAS

„Plastikinių operacijų sritis šiandien yra labai plati ir nesiriboją vien tik raukšlėtų senų veidų išprosimu ir krūtinų pripildymu“.

I. Kairienė

„Moteryje“

ČESNAKAS

— P. Guntinas iš Los Angeles atsiuntė tokią himną česnakui: Subrendęs įausmais daktaras

šneka —

Kiekvienam verta valgyti česnaką; Česnakas princas visų daržovių, Pilnas visokių sveikų gerovių.

Sveikata bloga, galvoj lyg braška, Tuoj įpatarimas — šlupki česnaką,

Jei dar greifruitą tu sudorosi — Vėl į sveikųjų eiles įstosi.

Nesugaudai — prarandi taką, Receptas tikras — valgyk česnaką. Šypseną, ūpą tuojau atgausi, Be jokio viskio dainą užtrauksi.

KAIP ATGAUTI SKOLĄ

Kartą J. Rockefellerui skundėsi bičiulis, kad vienas buvęs kompanijonas negrąžina jam 50,000 dolerių skolos.

— Na, tai kodėl nepatrauki jo teisman? — klausė Rockefelleris.

— Mat, aš juo labai pasitikėjau, tai ir pinigų skolinai be kvito ir nepaėmiau iš jo parašo.

J. Rockefelleris nusišypsojo ir sako:

— Parašyk tam savo bičiuliui laišką ir prašyk grąžinti 100,000 dol. skolą.

— Bet jis man tik 50,000 skolingas.

— Taigi, taigi, — tvirtino Rockefelleris, jis tau parašys atsakymą, kad skolingas tik 50,000 dol., ir tokiu būdu turėsi įrodymui kvitą.

M.

AUSIS IR PINIGAI

Vaikas nueina pas daktarą ir sako:

— Negaliu girdėti.

Daktaras pažiūri, radęs ausyje dešimtuką, jį išima, ir vaikas džiaugdamasis šaukia:

— Labai gerai girdžiu.

— Bet kodėl anksčiau dešimt centų neišėmėi.

— Man nereikėjo pinigų, atsako berniukas.

— Mamytė, kol mokytoja darėly mus visus nurengia, vėl turi aprenkti ir grįžtam namo. Mokyti laiko nelieka.

Biržėnų alus

Poetas Eug. Matuzevičius parašė odę biržėnų alui. Užgavėnių proga mes čia ir pacituojame:

Dunksenam statines, Garais ir vandeniu brinkinam. Ir užkalam kiekiau lankus, Svajodami apie džiaugsmų

Apie biržėčių žemišką linksmybę.

Aplinkui kvepia jau Rinktiniais miežiais, Smagių sąjolkų rauku...

Gal ir numiršta miežio grūdais, Bet jis linksmai Numiršta,

Ašochuose putodamas, Galvoj ir širdyje Linksmai

Dainuodamas — Tasai biržėčių žemės Miežio grūdais.